

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧҮЙ ОБЛУСУ

ЖАЙЫЛ РАЙОНУ
АК-БАШАТ
АЙЫЛДЫК КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ЧУЙСКАЯ ОБЛАСТЬ

ЖАЙЫЛСКИЙ РАЙОН
АК-БАШАТСКИЙ
АЙЫЛНЫЙ КЕНЕШ

ТОКТОМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

29-август 2025 № 19

Новониколаевка а

Ак-Башат айыл аймагынын Жергиликтүү жамаатынын Уставын бекитүү тууралуу

Кыргыз Республикасынын 2021-жылдын 20-октябрындагы № 123 “Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө” мыйзамынын 21-беренесине ылайык, Ак-Башат айыл аймагынын 2025-жылдын 11-июлундагы № 2 жергиликтүү жамааттын элдик жыйынынын протоколу жана социалдык маселелер боюнча туруктуу комиссиянын корутундусунун угуп, талкуулап, Ак-Башат айылдык кеңеш **ТОКТОМ** кылат:

1. 2016-жылдын 26-октябрындагы № 31 Ак-Башат айылдык кеңешинин токтому жокко чыгарылсын.

1. Тиркемедеги Ак-Башат айыл аймагынын Жергиликтүү жамаатынын Уставы бекитилсин.

2. Бул токтом каттоодон өткөрүлсүн жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине Кыргыз Республикасынын Ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестрине киргизүү үчүн жөнөтүлсүн.

3. Ушул токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө милдети социалдык маселелер боюнча туруктуу комиссиянын төрагасына жүктөлсүн.

Айылдык кеңештин төрагасы

И.С.Рыскулов

Ак-Башат айыл аймагынын
Жергиликтүү жамаатынын
Уставы

- I. Жалпы жоболор
- II. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана жергиликтүү маанидеги маселелер
- III. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү өз алдынча башкарууну жүзөгө ашырууга түз катышуу формалары
- IV. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү маанидеги маселерди чечүүгө катышуусу
- V. Жергиликтүү өз алдынча башкаруунун экономикалык негиздери
- VI. Корутунду жоболор

I. Жалпы жоболор

1. Жалпы жоболор

1.1. Ак-Башат айыл аймагынын жергиликтүү жамаатынын Уставы - жергиликтүү жамааттын жыйындарында (чогулуштарында) же курутайларында талкуунун жыйынтыгы менен айылдык кеңештин токтому аркылуу бекитилүүчү, жергиликтүү жамааттын ич-ара жашоо-турмушун негизги эрежелерин жана принциптерин жөнгө салуучу, жергиликтүү жамааттардын мүчөлөрүнүн укуктарын жана милдеттерин кароочу, жергиликтүү жамааттардын бюджеттик процесстерге катышуусун кошкондо жергиликтүү маанидеги маселелерди жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен жөнгө салынбаган жергиликтүү өз алдынча башкаруу ишинин башка маселелерин чечүүдө жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн бири бири менен жана жергиликтүү жамааттын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен өз ара мамилелеринин тартирбин кароочу акт болуп саналат.

1.2. Ушул Устав Ак-Башат айыл аймагында колдонулат жана өздөрүнүн уюштуруу-укуктук түрлөрүнө карабастан, айыл аймагында иштеп жаткан бардык юридикалык жактар, ошондой эле жеке жактар жана алардын бирикмелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2. Негизги түшүнүктөр жана терминдер

Ушул Уставда төмөндөгү түшүнүктөр жана терминдер колдонулат:

жергиликтүү маанидеги маселелер – жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы, ошондой эле өздөрүнүн түздөн түз эрктерин билдирүү менен жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү чечүүчү, айыл аймагынын калкынын жашоо-турмушун түздөн түз камсыз кылуунун маселелери;

өткөрүлүп берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар – мыйзамдын же келишимдин негизинде аткаруу үчүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан мамлекеттик органдарга өткөрүлүп берилген айрым мамлекеттик ыйгарым укуктар;

элдик демилгени жүзөгө ашыруу боюнча демилгелүү топ – ушул Уставга ылайык элдик демилгени жүзөгө ашыруу боюнча ыктыярдуу негизде түзүлгөн, 7 адамдан кем эмес курамдагы жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү;

айылдын артыкчылыктуу көйгөйлөрүн чечүү боюнча демилгелүү топ – айыл аймагында жашаган 11 ашык жарандардын жалпы кызыкчылыктарынан улам жамааттын муктаждыгын чогуу иликтеп жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен

биргеликте чечүү боюнча түзүлгөн ыктыярдуу бирикме;

айылдык чогулушту жана курултайды өткөрүү боюнча демилгечи топ – Кыргыз Республикасынын мыйзам ченемдерине жана ушул Уставдын жоболоруна ылайык айылдын чогулушун же курултайды өткөрүүнү демилгелеген, курамы 25 адамдан аз эмес жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү;

жергиликтүү жамааттын курултайы – жалпы кызыкчылыктарды жараткан жергиликтүү жамааттын жашоо-турмушунун маанилүү маселелерин талкуулоо максатында айыл аймагынын жергиликтүү жамаатынын өкүлдөрүнүн жыйыны;

жергиликтүү жамаат – жергиликтүү маанидеги маселелерди түздөн-түз жана алар тарабынан түзүлгөн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан чечүүгө жалпы кызыкчылыктары менен бириккен тиешелүү айылдык аймактын аймагында туруктуу жашаган Кыргыз Республикасынын жарандары;

муниципалдык менчик – жергиликтүү өз алдынча башкаруунун киреше алуу булагы болуп саналган жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун иш-милдеттерин жүзөгө ашыруу үчүн зарыл болгон жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ээлик кылуусунда, пайдалануусунда, тескөөсүндө турган жергиликтүү жамааттын менчиги;

жергиликтүү (элдик) ченем чыгаруу демилгеси – жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча ченемдик укуктук актылардын долбоорун (токтомдун долбоорун) иштеп чыгууга жана жергиликтүү кеңештин кароосуна белгиленген тартипте киргизүүгө жергиликтүү жамааттын укугу;

жарандардын чогулушу – бир көчөнүн, кварталдын же айылдын аймагында жашаган жарандардын жыйынында маселелерди талкуулоо жолу менен аларды чечүүгө, алар боюнча сунуштарды жана чечимдерди кабыл алууга жергиликтүү жамааттын түздөн-түз катышуу формасы;

коомдук угуулар – жамааттын турмушунун маанилүү маселелери боюнча калктын пикирин иликтеп билүүгө, сунуштарды жана рекомендацияларды алууга, оптималдуу, таразаланган чечимдерди табууга калктын кызыкчылыгын эске алуу менен чечимдерди кабыл алуу үчүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын демилгеси боюнча өткөрүлүүчү, ачык талкуулоо формасындагы уюштурулган иш-чара;

муктаждыгын чогуу иликтөө – маалыматтарды биргелешип жыйноо, аларды талдоо процесси жана калктын пикирлерин жана кызыкчылыктарын эске алуу менен ишти пландаштыруу.**жамаатын**

3. Айылдык аймактын территориясы

3.1. Айылдык аймактын территориясы айылдык аймактын административдик-аймактык чек араларынын чектериндеги жерлерди өзүнө камтыйт.

3.2. Айылдык аймактын территориясы төмөндөгү айылдарды өзүнө камтыйт:

- Новониколаевка
- Ак-Башат
- Айдарбек
- Арал

4. Айылдык аймактын жергиликтүү жамааты

4.1. Жергиликтүү маанидеги маселелерди өзүнүн жоопкерчилиги менен өз алдынча чечүүгө жалпы кызыкчылыктары менен бириккен, Ак-Башат айылдык аймакта туруктуу жашашкан Кыргыз Республикасынын жарандары айылдык аймактын жергиликтүү жамаатын түзүшөт.

4.2. Жергиликтүү жамааттын 18 жаштан жогорку мүчөлөрү жынысына, расасына, улутуна, тилине, тегине, мүлктүк жана кызматтык абалына, динге карата мамилесине, ынанымына, коомдук бирикмелерге жана саясий партияларга таандыктыгына карабастан түздөн түз жана/же алар түзүшкөн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы аркылуу жергиликтүү өз алдынча башкарууну ишке ашырууга тең укуктуу.

4.3. Жергиликтүү жамаат өзүнүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аркылуу эл аралык жана республикалык бирликтерге жана жергиликтүү жамааттардын ассоциацияларына кирүүгө укугу бар.

4.4. Жергиликтүү жамаат мыйзамдарга ылайык тарыхый, маданий, улуттук жана башка жергиликтүү салттарды жана өзгөчөлүктөрдү чагылдырган расмий символдорду белгилөөгө укутуу. Символдордун сүрөттөп баяндалышы жана аларды пайдалануунун тартиби айылдык кеңештин токтому менен белгиленет.

5. Жергиликтүү жамааттын мүчөлүгүнө өтүүнүн жана мүчөлүгүнөн чыгуунун тартиби

5.1. Кыргыз Республикасынын жаранын Ак-Башат айылдык аймактын жергиликтүү жамаатынын мүчөсү деп таануу үчүн негиз болуп Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте айылдык аймакта жашаган жери боюнча каттоодон өтүү фактысы саналат.

5.2. Жергиликтүү жамааттын мүчөсү болуп эсептелбеген, бирок айылдык аймакта 1 жылдан ашуун жашаган Кыргыз Республикасынын жарандары, ошол жердин жергиликтүү өз алдынча башкаруунун өкүлчүлүктүү органына шайланууга жана шайлоо укуктарын кошпогондо, жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү сыяктуу эле калган баардык укуктарга жана милдеттерге ээ.

5.2. Ушул Уставда жана Кыргыз Республикасынын башка мыйзамдарында каралган негиздерден тышкары, Кыргыз Республикасынын жаранын жергиликтүү жамааттын мүчөлүгүнө кирүүсүнө кандайдыр-бир башка шарттарды белгилөөгө жол берилбейт.

5.4. Кыргыз Республикасынын жараны төмөнкү учурда жергиликтүү жамааттын мүчөлүгүнөн чыгат:

- ал Кыргыз Республикасынын жарандыгын жоготкондо;
- аны өлдү, дайынсыз жок болду деп таануу жөнүндө соттун чечими мыйзамдуу күчүнө киргенде;
- каза болгондо;
- айыл аймагынан сырткары туруктуу жашоо үчүн чыгып кеткенде.

6. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн укуктары жана милдеттери

6.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү расасына, этностук тиешелүүлүгүнө, динге болгон мамилесине карабастан, төмөндөгү укуктарга ээ:

- жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына шайланууга жана шайлоого;
- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында өз ишин профессионалдык негизде ишке ашырууга;
- мыйзамдарда жана ушул Уставда белгиленген тартипте айылдык кеңештин токтомдорунун долбоорун демилгелөө жана аларды айылдык кеңештин кароосуна киргизүү үчүн демилгелүү топторду түзүүгө;
- жамааттын муктаждыгын иликтөөгө жана аларды жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана мамлекеттик органдар менен бирдикте чечүү үчүн демилгелүү топторду түзүүгө;
- инвестицияларды тартуу жана жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүү үчүн долбоордук документтерди иштеп чыгууга;
- айыл өкмөтүнө, айылдык кеңешке, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнө, уюмдарга, мекемелерге, ишканаларга жана алардын жетекчилерине жеке өзү кайрылууга, ошондой эле сунуштар, арыздар жана даттануулар менен кошо жеке жана коллективдүү кайрылууларды жөнөтүүгө;

- мамлекеттик сырларга тийиштиги бар маалыматтарды, ошондой эле купуя маалыматтарды (кызматтык сырларды) кошпогондо, мамлекеттик органдардын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, уюмдардын, мекемелердин жана ишканалардын карамагында турган маалыматтарды оозеки же жазуу түрүндө суратып алууга;

- жергиликтүү жамаатка, айыл өкмөтүнүн башчысына, айылдык кеңештин төрагасына жана депутаттарга алардын бир жылдагы (же жарым жылдагы) аткарган ишинин жыйынтыктары жөнүндө маалымат берүү тууралуу жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына оозеки же жазуу түрүндө кайрылуу жөнөтүүгө;

- жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү үчүн белгиленген жеңилдиктерден пайдаланууга;

- маалыматтарды эркин алууга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кадимки иштөө убактысында муниципалдык менчиктин мүлкүнүн объектилеринин реестиринин мазмуну менен таанышууга;

- айыл чарбасына жарактуу Мамлекеттик фондунун жерлерин, муниципалдык жерлерди жана муниципалдык менчикте турган башка мүлктөрдү берүү боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары өткөргөн сатууларга (аукциондорго жана конкурстарга) катышууга;

- айылдык чогулуштарга, курултайларга, коомдук угууларга, айылдык кеңештин ачык сессияларына жана айылдык кеңештин туруктуу (убактылуу) комиссияларынын жыйналыштарына, жетекчилеринин макулдугу боюнча айыл өкмөтүнүн, муниципалдык ишканалардын, мекемелердин жана уюмдардын чогулуштарына, жыйындарына катышууга, ал жерде өз пикирин ээн-эркин билдирүүгө жана жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча сунуш киргизүүгө;

- жамааттын башка мүчөлөрү тарабынан коомдук тартипти, ушул Уставдын эрежелерин бузган учурда, алардан мыйзамдардын, ушул Уставдын аткарылышын, коомдук тартипти сактоону жана укук бузуларды токтотууну талап кылууга, керек болсо жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына жана укук коргоо органдарына кайрылууга;

- жамааттын жашоо шартын жакшыртуу максатында өткөрүлгөн коомдук пайдалуу, демөөрчүлүк иш-чараларына (ашарларга, ишембиликтерге, демөөрчүлүк акцияларына, иш-чараларга, марафондорго) катышууга;

- микрорайондордун, турак жай комплекстеринин, үй, көчө, кварталдык комитеттеринин, жамааттардын кеңештери жана комитеттери түрүндө аймактык коомдук өз алдынча башкарууну Кыргыз Республикасынын мыйзам ченемдерине карама-каршы келбеген формаларында түзүүгө;

- жаштар комитетин, аялдар кеңешин, аксакалдар кеңешин, ыктыярдуу элдик кошундарды, коомдук алдын алуу борборлорун жана башка коомдук уюмдарды түзүүгө же аларга мүчө болуп кирүүгө;

- жергиликтүү бюджетти түзүүгө катышууга, ошондой эле жергиликтүү бюджеттен чыгымдалып жаткан каражаттар тууралуу, бюджеттик параметрлер, белгилүү бир каржылык мезгилге карата артыкчылыктар жана чечимдер жөнүндө түшүнүктүү жана жөнөкөйлөтүлгөн формада маалымат алууга (жарандык бюджет);

- ушул Уставда жана мыйзамдарда каралган тартипте жергиликтүү жамааттын мүчөлүгүнөн өз эрки менен чыгууга;

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана ушул Уставда каралган башка укуктардан пайдаланууга;

Жергиликтүү өз алдынча башкарууну жүзөгө ашырууда, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларды кошпогондо, жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн укуктарын чектөөгө жол берилбейт жана соттук тартипте даттанылышы мүмкүн.

6.2. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү расасына, этностук тиешелүүлүгүнө, динге болгон мамилесине карабастан, төмөндөгүлөргө милдеттүү:

- Кыргыз Республикасынын Конституциясын, мыйзамдарын жана башка ченемдик укуктук актыларын, ошондой эле ушул Уставды бекем сактоого;

- жергиликтүү жамааттын башка мүчөлөрүнүн укуктарын жана эркиндиктерин урматтоого;

- жынысы, расасы, тили, майыптуулугу, этноско таандыктыгы, туткан дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалы, ошондой эле башка жагдайлары боюнча адамдарды басмырлоого жол бербөөгө;

- этностук маанидеги көйгөйлөргө өтүп кетүү ыктымалы бар социалдык жана башка характердеги конфликтерди алдын алуу боюнча укук коргоо органдарына жана жергиликтүү бийликке көмөк көрсөтүүгө;

- этностук жамааттардын маданиятынын өзгөчөлүктөрүнө толеранттуу болууга;

- жаратылыш айлана-чөйрөгө, осүмдүктөргө жана жаныбарларга аяр мамиле жасоого;

- муниципалдык менчикке аяр мамиле жасоого;

- калктуу конуштарда мал кармоодо айдоолорду майкандоого, талаадагы айыл чарба осүмдүктөрүнүн жыйналган түшүмүн керектөөдөн чыгаруу же жок кылуу, бак-дарактарга зыян келтирүүгө жол бербөөгө, санитардык-ветеринардык жоболорду сактоого;

- мал жайууда малды Кыргыз Республикасынын «Жайыттар жжөнүндө» мыйзамына ылайык жайытка чыгарууга, же атайын мал жайууга ылайык жерлерге жайууга;

- калктуу конуштун ичинде санитардык жоболорду сактоого жана таштандыларды атайын көрсөтүлгөн жерлерге чыгарууга (мусорный ящиктерге);

- калктуу конуштардагы жалпы колдонуудагы жерлерде жүргөндө тазалыкты сактоого;

- таза сууну, суугат сууну колдонуу эрежелерин сактоого.

7. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жана аны ишке ашыруунун формалары

7.1. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу – жергиликтүү жамааттардын жергиликтүү маанидеги маселелерди өз кызыкчылыктарында жана өз жоопкерчилиги менен өз алдынча чечүүсүнүн Конституция менен кепилденген укугу жана чыныгы мүмкүнчүлүлүгү.

7.2. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жергиликтүү жамааттардын жергиликтүү өз алдынча башкарууга өкүлчүлүктүү жана түз катышуусу менен ишке ашырылат.

7.3. Жергиликтүү жамааттардын жергиликтүү өз алдынча башкарууга өкүлчүлүктүү катышуусу айылдык кеңеш аркылуу жүзөгө ашырылат.

7.4. Жергиликтүү жамааттардын жергиликтүү өз алдынча башкарууга түз катышуусу төмөндөгүдөй формада жүзөгө ашырылат:

- коомдук жана мамлекеттик турмуштун бардык маанилүү маселелерин жана жергиликтүү маанидеги маселелерди жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн чогулуштарында, курултайларында, ошондой эле коомдук угууларда талкуулоо;

- жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоолор;

- ченем чыгаруу демилгелерин көтөрүү жана/же жергиликтүү маанидеги өзгөчө маанилүү маселелер боюнча түз добуш берүүгө катышуу.

II. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана жергиликтүү маанидеги маселелер

8. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары

8.1. Ак-Башат айылдык аймактын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары өз ишин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын, мыйзамдарынын, башка ченемдик укуктук актыларынын, ушул Уставдын негизинде жалпы калктын атынан жүзөгө ашырат.

8.2. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы мыйзамдардын аткарылышы боюнча мамлекеттин жана анын органдарынын алдында, өз иштеринин натыйжалары боюнча жергиликтүү жамааттын алдында жоопкерчилик алып барат.

8.3. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары Кыргыз Республикасынын Конституциясына, мыйзамдарына, башка ченемдик укуктук актыларына, ушул Уставга ылайык келбеген актыларды чыгарууга, ошондой эле конституциялык түзүлүшкө жана

улуттук коопсуздукка түздөн-түз коркунуч келтирген аракеттерди жасоого, ошондой эле мамлекеттин аймактык бүтүндүгүн бузууга, улуттар аралык жана диний каршылашууну пропагандалоого жана тутандырууга укугу жок.

9. Айылдык кеңеш

9.1. Ак-Башат айылдык кеңеши – мыйзамда белгиленген тартипте 5 жылдык мөөнөткө түзүлүүчү, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун өкүлчүлүктүү органы.

9.2. Айылдык кеңеш юридикалык жак болуп саналат жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен анын компетенциясына киргизилген бардык маселелерди өз алдынча чечүүгө укуктуу.

9.3. Айылдык кеңештин ишинин уюштуруучулук-укуктук формасынын негизи болуп анын сессиялары жана туруктуу (убактылуу) комиссияларынын жыйындары саналат. Сессияларды жана жыйындарды өткөрүүнүн тартиби жана алардын мезгилдүүлүгү айылдык кеңештин регламентинде белгиленилет.

9.4. Айылдык кеңештин сессиялары жана туруктуу (убактылуу) комиссияларынын жыйындары коомчулук үчүн ачык. Ар бир жаран айылдык кеңештин регламентине ылайык сессияларга, жыйындарга катышууга укугу бар. Эгерде каралып жаткан маселе мыйзамдарга ылайык мамлекеттик сырга тийиштүү болсо, айылдык кеңештин сессиясы жабык өтөт.

9.5. Айылдык кеңеш сессиянын: жыйындын датасы жана күн тартиби жөнүндө алдын ала жарандарга маалымдоого, алардын сессияга, жыйындарга киришине шарт түзүүгө, ошондой эле кабыл алынган чечимдер боюнча жергиликтүү жамаатты маалымдоого милдеттүү,

9.6. Айылдык кеңештин депутаты өзүнүн шайлоочулары менен туруктуу байланыш түзүүгө, аларды айылдык кеңештин иши жана шайлоочулардын суроо-талаптарынын аткарылышы тууралуу байма-бай маалымдап турууга милдеттүү. Депутат өзүнө келип түшкөн сунуштарды, арыздарды жана даттанууларды кароого, айылдык кеңештин депутаттынын ыйгарым укутарын аткарууга багытталган башка иштерди жүзөгө ашырууга милдеттүү.

9.7. Жергиликтүү кеңештин депутаты мезгил-мезгили менен, бирок жылына бир жолудан кем эмес өзүнүн иши жана айылдык кеңештин иштери тууралуу шайлоочулардын алдында отчет берүүгө милдеттүү.

9.8. Депутаттын отчету шайлоочулардын талабы боюнча кайсы учурда гана болбосун өткөрүлүүгө тийиш.

9.9. Депутаттын отчету тийиштүү шайлоо округунун шайлоочуларынын жыйналыштарында же жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн башка жыйындарында (чогулуштарында) өткөрүлөт. Депутат өз отчетун өткөрүүнүн убактысын жана ордун жергиликтүү кеңешке жана жергиликтүү жамаатка маалымдайт.

9.10. Жергиликтүү кеңеш жергиликтүү жамааттын алдында депутаттардын отчетторун өткөрүүнүн болжолдуу мөөнөтүн аныктайт жана аларды отчет үчүн керектүү болгон маалымат берүүчү материалдар менен өз учурунда камсыз кылат.

9.11. Шайлоочулардын алдында депутаттардын отчетторун өткөрүү менен байланышкан чыгымдар жергиликтүү бюджеттин эсебинен жүзөгө ашырылат.

9.12. Айыл өкмөтү айылдык кеңештин депутаттарына өздөрүнүн ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууга, шайлоочулардын алдында отчетторун даярдоого жана өткөрүүгө көмөк көрсөтөт.

9.13. Айылдык кеңештин депутаттарын шайлоону өткөрүү тартиби, айылдык кеңештин, анын туруктуу (убактылуу) комиссияларынын ишин уюштуруунун тартиби, депутаттын ыйгарым укуктары жана статусу, депутаттын шайлоочулар менен иштөө тартиби «Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө», «Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө», «Жергиликтүү кеңештердин депутаттарынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен белгилениет.

10. Айыл өкмөтү

10.1. Айылдык аймакта аткаруу бийилигин жүзөгө ашыруу үчүн айыл өкмөтү иштейт.

10.2. Ак-Башат айыл өкмөтү юридикалык жак болуп саналат жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен анын компетенциясына киргизилген бардык маселелерди өз алдынча чечүүгө укуктуу. Айыл өкмөтүнүн ишин уюштуруунун тартиби, айыл өкмөтүнүн компетенциясы, айыл өкмөтүнүн башчысынын ыйгарым укуктары «Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы жана ушул Устав менен белгиленет.

10.3. Өз иши боюнча айыл өкмөтү айылдык кеңешке, ал эми өткөрүлүп берилген ыйгарым укуктар боюнча - тийиштүү мамлекеттик органдарга отчет берет.

10.4. Айыл өкмөтү айылдык кеңештин депутаттарына өздөрүнүн ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууга, айылдык кеңештин сессияларын, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйналыштарын өткөрүүгө, ошондой эле шайлоочулардын алдында отчетторун берүүдө көмөк көрсөтөт.

10.5. Айыл өкмөтүнүн кызмат адамдары жана аппаратынын кызматкерлери өзүнүн иштерин Кыргыз Республикасынын мыйзамдырына ылайык жүзөгө ашырышат, муниципалдык кызматчылар болуп саналышат жана акы төлөнүүчү башка иш менен алектенүүгө тийиш эмес. Муниципалдык кызматкер жетекчи менен макулдашуу боюнча мыйзамдарда тыюу салынбаган каражаттардан кошумча төлөнүүчү тиешелүү кесиптик чөйрөдөгү билим берүү, эксперттик, илимий жана башка чыгармачылык иштер менен алектенүүгө укуктуу. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында партиялык уюмдарды, бирикмелерди жана кыймылдарды түзүүгө жол берилбейт.

11. Жергиликтүү маанидеги маселелер

Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аймактын жашоо тиричилигин камсыз кылуу системасынын иштешин уюштуруу жана өнүктүрүү, социалдык-экономикалык пландаштыруу жана калкка социалдык жана маданий кызмат көрсөтүү үчүн «Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 27-беренесинде белгиленген жергиликтүү маанидеги маселелерди чечет.

III. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү өз алдынча башкарууну жүзөгө ашырууга түз катышуу формалары

12. Жергиликтүү жамааттын курултайы

12.1. Жарандардын жыйындарында (чогулуштарында) жергиликтүү жамааттын өкүлдөрүнүн ичинен шайланган курултайдын делегаттары жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү менен талкуулоону талап кылган жергиликтүү маанидеги маанилүү маселелер боюнча коллективдүү чечим кабыл алуу үчүн Кыргыз Республикасынын Президентинин 2001-жылдын 2-майындагы N 152 Жарлыгы менен бекитилген «Жергиликтүү жамааттын өкүлдөрүнүн элдик курултайы жөнүндө жободо» белгиленген тартипте айыл аймагында жергиликтүү жамааттын курултайы (мындан ары - курултай) чакырылат.

12.2 Курултай төмөнкүлөрдү камтуу менен жергиликтүү жамааттардын турмуштук мааниге ээ болгон бардык маселелерин кароого укуктуу:

- жергиликтүү жамааттын Уставын кабыл алуу, ага өзгөртүү жана толуктоо киргизүү;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын, ошону менен бирге жергиликтүү жамаат менен жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын биргелешкен аркеттер пландарын, аймактын социалдык-экономикалык өнүктүрүү жана жергиликтүү калкты социалдык коргоо программаларынын долбоорлорун (мындан ары – СЭӨП, БАП ж.б.);

- жергиликтүү жамааттардын аймагында өзүн-өзү каржылоону, өзүн-өзү камсыз кылууну, өзүн-өзү жөнгө салууну уюштуруунун негизги принциптерин жана эрежелерин бекитүү;

- жергиликтүү жамааттардын жергиликтүү бюджетин, ошондой эле бюджеттен тышкаркы каражаттарын түзүү, аткаруу жана пайдалануу;

- коомдук тартипти коргоо боюнча негизги эрежелерди жана иш-чараларды белгилөө, майрамдарды, жүрүштөрдү жана диний ырым-жырымдарды, башка иш-чараларды уюштуруунун жергиликтүү жамааттардын турмуш-тиричилигине таасир этиши мүмкүн болгон экологиялык жана санитардык талаптарды сактоо;

- өзгөчө кырдаалдарда жана коомчулуктун таламында жергиликтүү жамааттардын күчүн жана каражатын мобилизациялоону талап кылган башка шарттарда жергиликтүү жамааттардын мүчөлөрүнүн коомдук кызмат өтөшү боюнча милдеттүү нормаларды белгилөө;

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана жергиликтүү жамааттардын Уставына каршы келбеген, жергиликтүү жамааттардын турмуш-тиричилигине тиешеси бар башка маанилүү маселелерди кароо.

12.3. Курултайдын чечимдери сунуштама түрүндө болот жана айыл өкмөтүнүн башчысынын катышуусу менен айылдык кеңеште милдеттүү түрдө каралат. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана ушул Уставга карама каршы келбеген жергиликтүү жамааттын курултайынын чечимдери айылдык кеңеш жактыргандан кийин айыл аймагынын бардык жеринде аткаруу үчүн милдеттүү болуп саналат. Курултайды чакыруу, анын күн тартиби жана өткөрүү датасы айылдык кеңеш тарабынан кабыл алынат. Жергиликтүү жамааттын курултайын даярдоо жана өткөрүү айыл өкмөтүнө жүктөлөт.

12.4. Курултайдын делегаттары жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн санына жана айыл аймагынын өзгөчөлүктөрүнө жараша айылдык кеңеш тарабынан белгиленген өкүлчүлүктүн нормаларына ылайык, жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү жашаган жери боюнча айылдык жыйналыштарда шайланат.

Эгерде айыл аймагы бирден ашык калктуу пункттан турса, анда өкүлчүлүктүн нормасы ар бир айылдын калкынын пропорционалдык санынын өкүлчүлүгүн эске алууга зарыл.

12.5. Күн тартибин көрсөтүү менен курултайды чакыруу демилгеси айылдык кеңешке, айыл өкмөтүнүн башчысына, жергиликтүү жамааттын демилгечи тобуна тийиштүү болот.

12.6. Жергиликтүү жамааттын демилгечи тобунун демилгесинин негизинде курултайды чакыруудан баш тартуу сотко даттанылышы мүмкүн.

12.7. Курултайды чакырууну уюштуруунун, курултайга делегаттарды шайлоонун тартиби, ошондой эле жергиликтүү жамааттын курултайынын ишин уюштуруунун тартиби Кыргыз Республикасынын Президентинин 2001-жылдын 2-майындагы N 152 Жарлыгы менен бекитилген «Жергиликтүү жамааттын өкүлдөрүнүн элдик курултайы жөнүндө» Жободо белгиленет.

13. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн ченем чыгаруу (элдик) демилгеси

13.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча ченем чыгаруу (элдик) демилге укугуна ээ. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан ченем чыгаруу демилгеси тартибинде иштелип чыккан жана айылдык кеңешке киргизилген токтомдун долбоору милдеттүү түрдө демилгечилердин жана башка кызыкдар тараптардын өкүлдөрүнүн катышуусунда каралууга жатат.

13.2. Ак-Башат айыл аймагында жашашкан жергиликтүү жамааттын 7 мүчөсү жергиликтүү ченем чыгаруу демилге укугуна ээ.

13.3. Ченем чыгаруу демилгесин ишке ашырууга чет элдик жарандар, мыйзам тартибинде аракетке жөндөмсүз деп таанылган, ошондой эле соттун өкүмү боюнча эркиндигинен ажыратылган жерде кармалган жарандар катыша албайт.

13.4. Элдик ченем чыгаруу демилгени ишке ашыруу Кыргыз Республикасынын бардык аймагында же айыл аймагында согуштук же өзгөчө кырдаалдар киргизилген шарттарда жол берилбейт.

13.5. Ченем чыгаруу демилгеси иретинде Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама каршы келген айылдык кеңештин токтомунун долбоорлору айылдык кеңешке киргизилиши мүмкүн эмес.

14. Айылдык кеңештин ченемдик укуктук актыларынын (токтомдордун) долбоорлорун демилгелөө тартиби

14.1. Айылдык кеңештин токтомунун долбоорун демилгелөө жана киргизүү тууралуу сунуш менен чыккын жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү элдик демилгени ишке ашыруу үчүн курамы 7 адамдан кем эмес демилгелүү топту түзүшөт. Айыл аймагында жашап турган жана 18 жашка чыккан жергиликтүү жамааттын мүчөсү демилгелүү топтун мүчөсү боло алат.

14.2. Демилгелүү топ айылдык кеңештин токтомунун долбоорун иштеп чыгуу жана аны айылдык кеңешке киргизүү үчүн кол топтоо, аны айылдык кеңеш караган учурда жергиликтүү жамааттын кызыкчылгын коргоо үчүн түзүлөт.

14.3. Демилгелүү топтун мүчөлөрү төмөндөгүдөй укуктарга ээ:

- айылдык кеңештин токтомунун долбоорун иштеп чыгуу;
- токтомдун долбоорун айылдык кеңешке киргизүү демилгесин колдоого кол топтоо;
- элдик демилгени ишке ашыруу боюнча мыйзамдуу жолдор жана каражаттар аркылуу маалыматтарда жайылтуу;

- жыйналыштарда, курултайларда, коомдук угууларда жалпыга маалымдоо каражаттарында, ошондой эле жарандардан кол топтоо учурунда айылдык кеңешке токтомдун долбоорун киргизүү тууралуу сунуш үчүн үгүт иштерин жүргүзүү;

- мыйзамдарда тыюу салынбаган жана жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча ченем чыгаруу (элдик) демилге укугун ишке ашырууга багытталган башка аракеттерди аткаруу.

14.4. Демилелүү топ өзүнүн ичинен ачык добуш берүү менен мүчөлөрүнүн жалпы санынын көпчүлүк добушу менен демилгелүү топтун координаторун шайлоого укуктуу. Координаторду шайлоо тууралуу демилгелүү топтун чечими протокол менен жол-жоболоштурулат, ага демилгелүү топтун мүчөлөрү кол коет.

14.5. Демилгелүү топтун координатору төмөндөгүдөй укуктарга ээ:

- демилгелүү топтун кызыкчылыгын мамлекеттик органдарда жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында коргоп чыгууга;

- демилгелүү топтун ишин координациялоого;

- токтомдун долбоорун иштеп чыгууга катышууга, кол топтоого жана токтомдун долбоорун киргизүүнү колдоо боюнча үгүт иштерин жүргүзүүгө, мыйзамдарда тыюу салынбаган жана жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча ченем чыгаруу (элдик) демилге укугун ишке ашырууга багытталган башка аракеттерди жасоого.

14.6. Демилгелүү топтун чечими анын катышуучуларынын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

14.7. Кол топтоо демилгелүү топ түзүлгөндөн кийин жана ченемдик укуктук актынын долбоору негиздемеси менен даярдалгандан кийин башталат.

14.8. Ченемдик укуктук актынын долбоору демилгелүү топ тарабынан айылдык жыйналыштарда, дайындуу коомдук жерлердеги же жергиликтүү жалпыга маалымдоо каражаттарындагы жарнактарда жалпыга маалымдалышы мүмкүн.

14.9. Кол топтоо укугу демилгелүү топтун мүчөлөрүнө тандык болот. Жарандардын колун топтоого багытталган иш-чараларын даярдоого жана өткөрүүгө багытталган чыгымдар жергиликтүү жамааттын каражаттарынын эсебинен ишке ашырылат. Кол топтоону жүргүзгөн демилгелүү топтун мүчөсү айылдык кеңештин кароосуна сунуш кылынган токтомдун долбоорунун текстин тааныштыруу үчүн жарандарга берүүгө милдеттүү.

14.10. Жарандардын колун топтоо жашаган, иштеген, кызмат өтөгөн, окуган жерлери боюнча, ошондой эле башка жерледе жүргүзүлүшү мүкүн.

14.11. Жергиликтүү жамааттын мүчөсү токтомдун долбоорун колдоо иретинде бир гана жолу кол коюуга, ошондой эле демилгечи тобуна арызын берүү аркылуу айылдык кеңешке кол коюу барагын өткөргөнгө чейин өзүнүн колун чакыртып алууга укуктуу.

14.12. Демилгелүү топ жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн үчтөн биринин бар экендигин тастыктаган кол топтоо бүткөндөн кийин токтомдун долбоорун айылдык кеңешке киргизет.

14.13. Токтомдун долбоорун киргизүү үчүн демилгелүү топ токтомдун долбоорун демилгелүү топтун өкүлдөрүнүн катышуусу менен айылдык кеңештин кезектеги (кезексиз) сессиясында кароо жөнүндө арыз менен айылдык кеңештин төрагасына кайрылат.

14.14. Токтомдун долбоорун кароо тууралуу арызга төмөндөгүлөр кошо тирелет:

- токтомдун долбоорун айылдык кеңештин кароосуна киргизүү тууралуу чечим кабыл алынган демилгелүү топтун жыйналышынын протоколу;

- токтомдун долбоорунун тексти, ошондой эле анын электрондук версиясы;

- маалымкат-негиздеме;

- айылдык кеңештин мурда кабыл алынган токтомуна өзгөртүүлөр жана/же толуктоолор киргизилген учурда салыштырма таблица;

- төмөндөгү маалыматтар камтылган кол коюу барагы: жергиликтүү жамааттын мүчөсүнүн фамилиясы, аты, атасынын аты, туулган датасы, жашаган (туруктуу) жери, паспортунун сериясы жана номери, айылдык кеңешке демилгелүү топ даярдаган токтомдун долбоорун киргизүү үчүн коюлган колу.

14.15. Элдик демилге иретинде жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан киргизилген айылдык кеңештин токтомунун долбоору айылдык кеңеш тарабынан милдеттүү түрдө эң жакынкы өтө турган кезектүү (кезексиз) туруктуу комиссиянын жыйынында жана айылдык кеңештин сессиясында каралууга жатат. Аталган долбоорду айылдык кеңештин туруктуу комиссиянын жыйынында жана сессиясында кароо демилгелүү топтун мүчөлөрүнүн милдеттүү түрдө катышуусу менен жүргүзүлөт.

14.16. Айылдык кеңеш мөөнөтүнөн мурда ишин токтоткон учурда жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан киргизилген токтомдун долбоору өз күчүн сактап калат жана жаңы чакырылыштагы айылдык кеңеш тарабынан каралууга жатат.

14.17. Жергиликтүү жамааттын элдик демилге укугун эркин ишке ашырууга күч колдонуу, коркутуу, алдоо, сатып алуу же башка жолдор менен тоскоолдук кылган, айылдык кеңешке токтомдун долбоорун киргизүү жөнүндө үгүттөө жүргүзүүгө бөгөт болгон адамдар, ошондой эле документтерди, кол коюу барагындагы жарандардын колдорунун аныктыгын бурмалаган мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызмат адамдары Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте жоопкерчиликке тартылышат.

15. Айылдык чогулуштар

15.1. Жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн пикирлерин эске алуу, айылдык кеңештин депутаттарынын жана айыл өкмөтүнүн башчысынын маалыматтарын угуу жана талкуулоо максатында бир көчөнүн, бир кварталдын, кичи райондун же айылдын аймагында жашашкан жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн катышуусу менен айылдык чогулуш өткөрүлөт, ал боюнча сунуштар кабыл алынат.

15.2. Чогулуштарды даярдоо, өткөрүү жана натыйжаларын аныктоо ачык айкын ушул Уставда белгиленген тартипте ишке ашырылат.

15.3. Айылдык чогулушта талкууланып жаткан маселелер боюнча жергиликтүү жамааттардан түшкөн суроолорго, сунуштарга, сын-пикирлерге жооптор мүмкүнчүлүккө жараша ошол жерде берилет, ошол жерде жооп берүүгө мүмкүн болбой калган учурда жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан 3 күндүн ичинде каралат,

алардын жыйынтыктары суроолорду, сунуштарды, сын-пикирлерди берген айылдык чогулуштун катышуучуларына жазуу жүзүндө маалымдалат.

15.4. Айылдык чогулуштарды өткөрүү менен байланышкан чыгымдар жергиликтүү бюджеттин каражаттарынын эсебинен жабылат..

16. Айылдык чогулуштарда каралуучу маселелер

Айылдык чогулуштарда төмөндөгү маселелер каралат:

- жергиликтүү жамааттын уставынын долбоору, ошондой эле жергиликтүү жамааттын уставына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө ченемдик укуктук актынын долбоору;
- айыл аймагын өнүктүрүүнүн программаларынын жана пландарынын долбоорлору (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.), жана аларга өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө долбоорлор;
- айылдын, кварталдын, көчөнүн белгилүү болгон өзгөчө көйгөйлөрүн чечүү боюнча биргелешкен аркеттердин планы;
- айылдык аймакта этностор аралык мамилелерди жакшыртуу, этностор аралык конфликттерди болтуроо боюнча алдын алуу жумуштарын жүргүзүү;
- жергиликтүү жамааттын муниципалдык менчигин пайдалануунун жана тескөөнүн тартибин белгилөө;
- ичүүчү сууну, сугат сууну пайдалангандыгы (эгер болсо канализация, жылуулук менен камсыз кылуу), ошондой эле тиричилик калдыктарын жана башкаларды жыйноо жана чыгаруу үчүн тарифтерди талкуулоо;
- турак жай фондусун, турак жай-коммуналдык чарбаны өнүктүрүү жана көчөлөрдү, кварталдарды, айылдарды көрктөндүрүү;
- аймакты куруунун башкы планы, архитектура жана шаар куруунун нормаларын жана эрежелерин сактоо маселелери;
- жергиликтүү жамааттар демилгелеген (элдик демилге) ченемдик укуктук актылардын долбоорлору;
- айыл башчысынын кызмат ордуна талпкерлерди кароо;
- айылдык кеңештин депутаттарынын, айыл өкмөтүнүн башчысынын бир жылдагы (жарым жылдагы) ишинин жыйынтыктары жөнүндө маалыматтарын угуу;
- айыл аймагынын территорияларынын чектеринде айыл аймактарын, калктуу конуштарды түзүү жана жоюу тууралуу маселелерди талкуулоо, алардын чек араларын белгилөө жана өзгөртүү, администрациялык борборду белгилөө жана которуу, калктуу конуштардын категорияларын аныктоо, айыл аймагын, айылдарды, көчөлөрдү атоо жана кайра атоо, ошондой эле алардын аталыштарындагы транскрипцияларды өзгөртүү;
- жергиликтүү жамааттын турмуш-тиричилигин камсыз кылууга байланышкан башка маселелер.

17. Айылдык чогулуштарды өткөрүүнүн мезгилдүүлүгү

17.1. Айылдык чогулуштар айыл өкмөтүнүн башчысы, айылдык кеңештин депутаттары тарабынан, ошондой эле жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн сунуштары боюнча зарылчылыкка жараша пайда болгон маселелерге ылайык, бирок жылына эки жолудан аз эмес, ушул Уставда белгиленген мөөнөттө жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүн алдын ала кабарлоо аркылуу чакырылат.

17.2. Кечиктирилгис маселелерди чечүү үчүн чогулуштар айыл өкмөтүнүн башчысы, айылдык кеңеш же анын төрагасы тарабынан белгилеген мөөнөттө жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнө жана кызыкдар адамдарга шашылыш тартипте алдын ала кабарлоо менен чакырылышы мүмкүн.

18. Айылдык чогулуштарды өткөрүү демилгеси

18.1. Айылдык чогулуштарды өткөрүүнүн демилгечилери катары жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү (демилгелүү топтор), айылдык кеңештин депутаттары, айыл өкмөтүнүн башчысы, айылдык кеңеш боло алышат.

18.2. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү айылдык чогулушту өткөрүү боюнча саны 25 адамдан кем эмес демилгелүү топту түзүүгө укуктуу.

18.3. Эгерде демилгелүү топ, айылдык кеңештин депутаттары айылдык чогулушту өткөрүүнүн демилгечиси катары чыккан учурда, анда жогоруда көрсөтүлгөн субъекттер айыл өкмөтүнүн башчысына, айылдык кеңештин төрагасына өздөрүнүн кайрылуусунда белгиленген жергиликтүү маанидеги маселе боюнча айылдык чогулуш өткөрүүнүн зарылдыгы жөнүндө кайрылуу жөнөтүшөт.

18.4. Эгерде айыл өкмөтүнүн башчысы, айылдык кеңеш же болбосо анын төрагасы айылдык чогулушту өткөрүү демилгесин көтөрсө, айылдык чогулушту өткөрүү жөнүндө чечим, тийиштүүлүгүнө жараша, айыл өкмөтүнүн башчысы, айылдык кеңеш же болбосо анын төрагасы тарабынан өз алдынча кабыл алынат.

19. Айылдык чогулушту өткөрүү демилгеси менен кайрылуу

19.1. Айылдык чогулушту өткөрүүнү демилгелеген кайрылуу өзүнө төмөнкүлөрдү камтышы керек:

- айылдык чогулушту өткөрүүнүн зарылдыгы жөнүндө негиздемени;
- иш-чаранга катышуучуларынын божомолдуу санын (көчөлөрдүн, кварталдын, айылдын, айылдардын, айылдык аймактын);
- иш-чараны өткөрүү болжолдонгон орунду;
- кароого киргизилип жаткан маселени;
- демилгелүү топтун мүчөлөрү жөнүндө маалыматтар, алардын фамилияларын, ысымдарын, атасынын аттарын, жашаган жерлери.

19.2. Кайрылуу айыл өкмөтүнүн башчысы же айылдык кеңештин төрагасы тарабынан кайрылуу катталган күндөн тартып 14 күндүн ичинде каралат.

19.3. Кайрылууну кароонун жыйынтыктары боюнча айыл өкмөтүнүн башчысы айылдык чогулушту өткөрүү жөнүндө чечим кабыл алат жана аларды өткөрүүнү уюштурат, же болбосо аларды өткөрүүдөн баш тартат.

Кайрылууну кароонун жыйынтыктары боюнча айылдык кеңештин төрагасы кайрылуу менен макул болгон учурда айыл өкмөтүнүн башчысына айылдык чогулушту өткөрүүнү тапшырат же болбосо аларды өткөрүүдөн баш тартат.

19.4. Айыл өкмөтүнүн башчысы, айылдык кеңештин төрагасы төмөнкү учурларда айылдык чогулушту өткөрүүдөн баш тартууга укуктуу:

- ушул Уставдын 19.1.-пунктунда көрсөтүлгөн талаптар бузулганда;
- аларды башка мыйзамдуу жолдор менен чечүүнүн мүмкүнчүлүгүнө байланыштуу, кайрылууда көрсөтүлгөн маселелерди чогулуштарда талкуулоо максатка ылайыксыз болгондо;
- эгерде кайрылууда көрсөтүлгөн маселелер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын нормаларына жана ушул Уставга карама-каршы келгенде.

Айыл өкмөтүнүн башчысынын, айылдык кеңештин төрагасынын айылдык чогулушту өткөрүүнү четке кагуу тууралуу чечимдери сот тартибинде даттанылышы мүмкүн.

20. Айылдык чогулушту уюштуруунун тартиби

20.1. Айылдык чогулушту өткөрүү жөнүндө чечимде төмөнкүлөр каралат:

- иш-чараны өткөрүүнүн орду, датасы жана мөөнөттөрү;
- айылдык чогулушка киргизилип жаткан маселелердин аттары жана документтердин аталыштары (айыл өкмөтүнүн чечими, айылдык кеңештин токтому);
- талкууланып жаткан маселелер боюнча кызыкдар адамдардан ой пикирлерди жана сунуштарды кабыл алуунун тартиби.

20.2. Айылдык чогулушка жергиликтүү жамааттын ой пикирин эсепке алуу, угуу, талкуулоо жана жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча сунуштамаларды жыйноо үчүн күн тартибине бир эле убакта бир нече маселе киргизилиши мүмкүн.

20.3. Айыл өкмөтүнүн башчысы айылдык чогулушту өткөрүүгө карата даярдык көрүүнүн жүрүшүндө:

- чогулуш өткөргөнгө чейин 5 күн калгандан кечиктирбестен, бул үчүн жалпыга маалымдоо каражаттарын, почта кабарландырууларын, короолой (батирлер боюнча) кыдырып чыгууну, кулактандырууларды жана башка мүмкүн болгон каражаттарды пайдалануу менен айылдык аймактын (көчөлөрдүн, кварталдын, айылдын, айылдардын) жашоочуларын: демилгечи, чогулушка киргизилген маселе, иш-чараны өткөрүүнүн тартиби, орду, датасы жана убактысы тууралуу кабарландырууну уюштурат;

- айылдык аймактын (көчөлөрдүн, кварталдын, айылдын, айылдардын) жашоочуларына жана бардык кызыкдар болгон мамлекеттик органдардын, катышуу ниетин билдиришкен жеке жана юридикалык жактардын эркин жетимдүүлүгүн камсыз кылат;

- зарыл болгон учурда кызыкдар болгон мамлекеттик органдардан, уюмдардан, мекемелердин жана ишканалардан жазуу жүзүндө чогулушка киргизилип жаткан маселе боюнча зарыл маалымат (маалыматтар, материалдар жана документтер суроо-талап алынган күндөн тартып 5 күндүк мөөнөттөн кечиктирилбестен, уюштуруучуга берилет) суратып алат;

- зарыл болгон учурда консультациялык жана эксперттик жумуштарды аткарыш үчүн эксперттерди жана адистерди тартат;

- иш-чараны өткөргөнгө чейин 2 күн калгандан кечиктирбестен катышуучулардын жана чыгып сүйлөөчүлөрдүн тизмесин түзөт (иш-чарада чыгып сүйлөөчүлөрдүн тизмесине киргизилген адамдар бул тууралуу күн мурунтан кабарландырылат);

- чогулуштун катышуучуларын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүн (зарыл болгон учурда) чакырууну жана каттоону, протокол жүргүзүүнү жана жыйынтыктоочу документтерди жол-жоболоштурууну камсыз кылат;

- чогулушта кароо үчүн сунушталган чечимдердин долбоорлорун даярдайт;

- иш-чараны даярдоодо жана уюштурууда демилгечилер менен өз ара аракеттенишет.

21. Айылдык чогулушту өткөрүүнүн тартиби

21.1. Чогулушту алып баруу үчүн төрагасы жана катчысы, зарыл болгон учурда добуштарды саноо үчүн эсептөө комиссиясы шайланат. Күн тартиби катышып отургандардын санынын көпчүлүк добушу менен бекитилет.

21.2. Төрагалык кылуучу иш-чараны алып барат жана жумуш процессинде күн тартибиндеги маселелерди талкуулоонун тартибин көзөмөлдөйт.

21.3. Иш-чара төрагалык кылуучунун (же алып баруучунун) кыскача сөзү менен башталат, ал өзүн жана катчыны тааныштырат, талкуулануучу маселенин маңызы, анын маанилүүлүгү жана иш-чараны алып баруунун тартиби (иш-чаранын регламенти жөнүндө) кабарландырат.

21.4. Кайрылуунун негизинде даярдалган, чогулушта каралып жаткан маселелерди чечүү анын компетенциясына кирген баяндамачынын маалыматы угулат.

21.5. Чыгып сүйлөөлөр аяктагандан кийин, чогулушта белгиленген маселелерди чечүү компетенциясына кирген баяндамачыга, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн өкүлдөрүнө, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызмат адамдарына жана башка кызматкерлерге иш-чаранын катышуучулары тарабынан оозеки да, жазуу жүзүндө дагы суроолор берилиши мүмкүн.

21.6. Чыгып сүйлөө үчүн сөз бардык каалаган катышуучуларга, суроолордун жазуу түрүндө түшкөн тартибине же болбосо кол көтөрүүсүнө ылайык берилет.

21.7. Иш-чаранын узактыгы талкууланып жаткан маселелердин мүнөзү менен аныкталат. Төрагалык кылуучу танапис жөнүндө чечим кабыл алууга укуктуу.

21.8. Чогулуштун катчысы протокол жүргүзөт, анда иш-чаранын өткөн датасы жана убактысы, катышып жаткан жарандардын жалпы саны жана чакырылган адамдардын жалпы саны, күн тартиби, чыгып сөйлөөлөрдүн мазмуну, чыгып сүйлөгөндөр жөнүндө маалыматтар, ошондой эле суроо бергендер жөнүндө маалыматтар, кабыл алынган чечим жана сунуштамалар көрсөтүлөт. Протоколго чогулуштун төрагасы жана катчысы кол коёт. Чогулуштун, коомдук угуунун чечими жана же сунуштамалары ачык добуш берүү менен, катышып отругандардын санынын жөнөкөй көпчүлүгүнүн добушу менен кабыл алынат.

21.9. Чогулуштун протоколунда милдеттүү тартипте, ар бир маселе боюнча иш-чаранын катышуучуларынын алар тарабынан талкуунун жүрүшүндө айтылган позициялары чагылдырылышы керек.

21.10. Иш-чаранын протоколу, чогулушта кабыл алынган чечимдер жана сунуштамалар жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына өткөрүп берилет. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана кызмат адамдары бир айлык мөөнөттө калкка (иш-чаранын катышуучуларына) жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу, же коомчулук үчүн жеткиликтүү жерлерде маалыматтарды жайгаштыруу менен чечимдерди жана сунуштамаларды аткаруу боюнча кабыл алынган же көрүлгөн чаралар жөнүндө билдирүүгө милдеттүү.

21.11. Эгерде ага тийиштүү аймактын (көчөнүн, кварталдын, айылдын, айылдардын) шайлоо укугуна ээ болушкан жашоочуларынын 100 пайызы катышса, же айылдык чогулушка чакырылгандардын 7 пайызы катышса, айылдык чогулуш укук ченемдүү болуп эсептелет. *(Айылдык чогулуштун укук ченемдүүлүгүн аныктаган катышуучулардын саны жергиликтүү жасмаат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан белгиленет: мисалы, 40 адамдан кем эмес катышса укук ченемдүү болот, чакырылгандардын жасарымынан көбү катышса, бир көчөнүн, кварталдын, айылдын/айылдык аймактын жашоочуларынын жасарымынан көбү катышса ж.б.).*

21.12. Тийиштүү аймактын (көчөнүн, кварталдын, айылдын, айылдардын) жашоочуларынын, же айылдык чогулушту өткөрүү үчүн чакырылган катышуучулардын зарыл саны болбогон учурда, анда көрсөтүлгөн иш-чаралар катышуучулардын макулдугу менен белгилүү мөөнөткө жылдырылат.

22. Коомдук угуулар

22.1. Коомдук угуулар – калктын кызыкчылыгын эске алуу менен жамааттын турмушунун маанилүү маселелери боюнча калктын пикирин иликтеп билүү, алардын катышуучуларынан сунуштарды жана рекомендацияларды алуу жана оптималдуу, таразаланган чечимдерди аныктоо үчүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын демилгеси боюнча өткөрүлүүчү, ачык талкуу формасында уюштурулган иш-чара.

22.2. Коомдук угуулар жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан сунуш кылынган чечимди коомчулук канчалык колдоорун түшүнүүгө мүмкүнчүлүк түзөт, калкка талкууланган маселе боюнча өзүнүн ой пикирин айтууга, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн жетекчилеринен суроого жооп алуугу, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына өз жумуштарынын сапаты жөнүндө жана алардын жасаган жумушуна элдин канааттандырылуусу жөнүндө билүүгө, зарыл болгон учурда өз иш-аракеттерин элдин кызыкчылыктарын эске алуу менен оңдоп-түзөтүүгө мүмкүнчүлүк берет.

22.3. Коомдук угуулар жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча өткөрүлүшү мүмкүн, аларды чечүүдө жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын туура чечимдерди кабыл алуулары үчүн жергиликтүү жамааттын ой пикирлери өзгөчө маанилүү болуп саналат.

22.4. Коомдук угууларга алып чыгарылуучу маселелер:

- жергиликтүү бюджетти түзүү жана аткаруу;
- өнүктүрүү программаларынын жана пландарынын долбоорлору (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.);

- муниципалдык менчикти башкаруу (муниципалдык жерлерди, объекттерди ж. б. сатуу, ижарага берүү, пайдалануу);
- ичүүчү жана суугат суу боюнча, канализация, жылуулук менен жабдуу, турмуш-тиричиликтик калдыктарды жыйноо жана ташып чыгаруу ж. б. тарифтерди бекитүү;
- жергиликтүү жамааттын жашоо-турмушун камсыз кылуу менен байланышкан башка маселелер.

22.5. Жергиликтүү жамаат үчүн өзгөчө мааниге ээ болгон маселе боюнча жергиликтүү жамааттын ой пикирин дыкат иликтөө, угуу, талкуулоо, сунуштамаларды чогултуу жана маалыматтарды алмашуу максаттарында коомдук угууга биргана маселени алып чыгуу сунушталат.

22.6. Коомдук угуулар жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан милдеттүү түрдө:

- жергиликтүү бюджетти түзүү жана аткаруу боюнча маселелер жыл сайын өткөрүлөт;
- өнүктүрүү программаларынын жана пландарынын долбоорлорун талкуулоо (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.);
- муниципалдык мүлктү башкаруу стратегиясын долбоорун бекитүүдө жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына мамлекет тарабынан башкарууга өткөрүлүп берилген муниципалдык мүлктү бекитүүдө, мындай стратегияларды иштеп чыгуу жана бекитүү учуру пайда болгондо жүргүзүлөт.

Кызмат көрсөтүүлөргө (ичүүчү суу, суугат суусу, канализация, жылуулук менен жабдуу, турмуш-тиричиликтик калдыктарды жыйноо жана ташып чыгаруу ж. б.) тарифтерди бекитүү маселелер боюнча коомдук угуулар зарылдыгына жараша өткөрүлөт.

22.7. Коомдук угууларды уюштуруу жана өткөрүү жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органына (айыл өкмөтүнө) жүктөлөт жана жергиликтүү бюджеттин каражаттарынын эсебинен жүзөгө ашырылат.

22.8. Коомдук угуулар, эгерде ага өкүлдөрдүн, коомдук угууга чакырылгандардын 25 кем эмеси катышканда укук ченемдүү болот.

23. Коомдук угууну уюштуруунун жана өткөрүүнүн тартиби

23.1. Белгилүү маселе боюнча коомдук угууну өткөрүү жөнүндө чечим кабыл алынгандан кийин айыл өкмөтү төмөнкү ырааттуулукта аракеттерди көрүүсү зарыл:

Коомдук угууга чейин 3-4 жума калганда өткөрүүнүн датасын, убактысын жана ордун аныктоо зарыл.

Коомдук угууга чейин 2 жума калганда талкуулоонун предмети боло турган сунуштун жана документтин долбоору (мисалы: бюджеттин кыскача сыпаттамасы же сатууга сунуш кылынган муниципалдык менчик объекттеринин тизмеси жана анын негиздемеси, же ичүүчү суу же сугат суусун берүү кызматына сунушталган тарифтердин өлчөмү ж. б.) даярдалат.

Коомдук угууга чейин 1-2 жума калганда:

- коомдук угууга алып чыгып жаткан документтердин долбоору жергиликтүү жалпыга маалымдоо каражаттарында жарыяланат;
- коомдук угууга чакыруу барактарын иштеп чыгуу жана жана даярдоо жүргүзүлөт;
- калкка, уюмдарга, мекемелерге, ишканаларга, жарандык топторго, өкмөттүк эмес уюмдарга чакыруу барактарын жана документтин долбоорлорун таратуу;
- маалыматты илүү жана башка мүмкүн болгон каражаттар менен жалпыга жарыялоо;
- документтин долбоорун алуу жайын маалымдоо менен, коомдук угуу жөнүндө пресс-релиз чыгаруу жана жалпыга маалымдоо каражаттарын маалымдоо ;
- коомдук угууну даярдоо жана өткөрүү боюнча айыл өкмөт аппаратынын кызматкерлерин окутууну (нускама берүүнү) жүргүзүү;

- коомдук угуунун максаттарын, датасын, убактысын жана өткөрүлүүчү ордун көрсөтүү менен калкты талкууланып жаткан маселе менен тааныштыруу үчүн айылдардын жалпыга жетимдүү жайларында кулактандырууларды жайгаштыруу;

- жамааттын негизги чечүүчү адамдарына, жергиликтүү кеңештин депутаттарына, айыл өкмөтүнүн аппаратынын бөлүмдөрүнө, зарыл болгон учурда мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн, уюмдардын жана мекемелердин жетекчилерине жеке кабарлоо;

- коомдук угуунун алып баруучусун жана катчысын (өкүлчүлүктүү же аткаруу органынан) тандоо;

- зарыл болгон учурда кызыкдар мамлекеттик органдардан, уюмдардан, мекемелерден, ишканалардан угууга киргизилген маселе боюнча зарыл маалыматтарды, материалдарды жана документтерди суратып алуу (маалыматтар, материалдар жана документтер уюштуруучуга суроо-талап алынган күндөн тартып 5 күндөн кечиктирбестен берилет);

- зарыл болгон учурда консультациялык жана эксперттик жумуштарды аткаруу үчүн эксперттер жана адистер тартылат.

Коомдук угууга чейин 1 жума калганда:

- өткөрүлүүчү орунду даярдоо (катышуучулар үчүн орундар, алып баруучу жана катчы үчүн үстөл, жарык берүү, жылытуу, үн күчөткүчтөр ж.б.);

- көрсөтмө материалдарды даярдоо: плакаттар, доскалар, слайддар ж.б.;

- чыгып сүйлөөчүлөрдү дайындоо, күн тартибин даярдоо, коомдук угуу учурунда таратуу үчүн материалдардын кошумча көчүрмөлөрүн даярдоо;

- коомдук угууларды өткөрүүнүн эрежелерин даярдоо жана таратуу.

Коомдук угууга чейин 3 күн калганда:

- катышуучуларды каттоо баракчасын даярдоо;

- коомдук угуунун протоколунун формасын даярдоо;

- сунуштар/ой-пикирлер/сунуштамалар/суроолор үчүн бланктарды даярдоо.

Коомдук угууга чейин 1 күн калганда:

- орун жайдын жана жабдуулардын даярдыгын көзөмөлгө алуу;

- катышуучулардын, чыгып сүйлөөчүлөрдүн тизмесин жана күн тартибин тактоо;

- катышуучуларга таратуу үчүн кошумча материалдардын даярдыгын көзөмөлгө алуу ж.б.

Коомдук угууну өткөрүү күнү катышуучуларды, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүн (зарыл болгон учурда) каттоо жүргүзөт, протоколду жүргүзөт жана жыйынтыктоочу документтерди жол-жоболоштурууну камсыз кылат.

23.2. Айыл өкмөтү коомдук угуу өткөрүлгөндөн кийин 10 күндүн ичинде анын натыйжасын жалпылайт жана жол-жоболоштурат, калк арасында коомдук угуунун натыйжалары жөнүндө, ошондой эле жыйынтыктары боюнча кабыл алынган чечимдер жөнүндө маалыматтарды таратат. Ошол эле учурда айыл өкмөтү оозеки билдирүүнү, маалымат тактайларына жайгаштыруу, жалпыга маалымдоо каражаттарын, интернетти жана башка ыкмалар менен жааматка карата колдонууга мүмкүн болгон маалыматтарды таратуунун ар түрдү ыкмаларын пайдаланат.

IV. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышуусу

24. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөө жолу менен катышуусу

24.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү жергиликтуу жамааты социалдык-экономикалык өнүктүрүү программаларын натыйжалуу ишке ашыруу, аймактын турмуш-тиричиликтик тутумдарын өнүктүрүү, калкка зарыл болгон мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөрдү берүү максаттарында жергиликтүү маанидеги

маселелерди чечүүдө жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен өз ара аракетте катышууга укуктуу.

24.2. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышуусу жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөө аркылуу жүзөгө ашырылышы мүмкүн.

24.3. Жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөө бул жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана жергиликтүү жамааттын элдин артыкчылыктуу көйгөйлөрүн табуу жана демилгечил топтор жана башка жумушчу топтор аркылуу айылдык аймактын айылынын (айылдарынын) жашоочуларынын ой-пикирлеринин жана кызыкчылыктарын эске алуу менен аларды чечүү боюнча биргелешкен иш процесси.

24.4. Жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөө үчүн айыл өкмөтү демилге көтөрүү менен айылдык кеңештин депутаттары жана жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү менен бирдикте төмөнкү иш-чаралардын комплексин жүзөгө ашырат:

- маалыматтарды жыйноо жана айылдагы кырдаалды иликтөө;
- жамааттын көйгөйлөрүн аныктоо;
- жамааттын көйгөйлөрүн тандоо: көйгөйлөрдүн себеби эмне болуп саналат жана алардын кесепеттери;
- биринчи кезекте чечилүүгө жаткан артыкчылыктуу маселелерди аныктоо;
- артыкчылыктуу маселелерди чечүүнүн жолдорун биргелешип талкуулоо;
- артыкчылыктуу маселелерди чечүү боюнча демилгечил топторду түзүү;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) иштеп чыгуу ;
- айылдык чогулуштарда, коомдук угууларда жергиликтүү жамаат менен артыкчылыктуу маселелерди чечүү боюнча өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) талкуулоо;
- жергиликтүү бюджетте өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) чагылдыруу;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) ишке ашыруу;
- ишке ашырылып жаткан өнүктүрүү программаларына жана пландарына (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) биргелешкен мониторинг жүргүзүү жана баа берүү;
- айылдык чогулуштарда, коомдук угууларда, курултайларда өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) ишке ашыруу боюнча иштердин натыйжалары жөнүндө отчет.

24.5. Жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөө процессине төмөнкүлөр катыша алышат:

- жынысына, расасына, улутуна, тилине, туткан динине, кызматтык жана мүлктүк абалына көз карандысыз 18 жашка толгон жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү;
- мамлекеттик уюмдардын, ишканалардын, мекемелердин, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн, коммерциялык жана коммерциялык эмес уюмдардын, коомдук бирикмелердин ж.б. өкүлдөрү;
- айылдык кеңештин депутаттары;
- айыл өкмөтүнүн аппаратынын кызматкерлери.

25. Айылдын артыкчылыктуу көйгөйлөрүн чечүү боюнча демилгелүү топтор

25.1. Айыл өкмөтү, айылдык кеңештин депутаттары жана жергиликтүү жамаат менен биргеликте жамааттын артыкчылыктуу маселелерин аныктоодо, жамааттын муктаждыктарын биргеликте иликтөө процессинде, ыктыярдуу негизде ар кайсы тармактар боюнча демилгелүү топторду түзөт, ошондой эле аткаруу мөөнөттөрүн, ресурстарын, аларды аткаруу боюнча жооптууларды белгилөө менен өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) иштеп чыгышат.

25.2. Демилгелүү топтордун курамына төмөнкүлөр кирет:

- айыл өкмөтүнүн аппаратынын кызматкерлери;

- айылдык кеңештин депутаттары;
- жергиликтүү жамааттын жигердүү мүчөлөрү;
- мамлекеттик уюмдардын, ишканалардын, мекемелердин, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн, коммерциялык жана коммерциялык эмес уюмдардын, коомдук бирикмелердин ж.б. өкүлдөрү.

25.3. Демилгелүү топтордун курамы төмөнкүлөрдү эске алуу менен аныкталат:

- гендердик тендемди сактоо;
- айылдык аймактын ар бир айылынын өкүлчүлүгүнүн болуусун;
- демилгелүү топ тарабынан тандалган артыкчылыктуу маселени чечүүдө тажрыйбанын болуусу;
- жамааттын артыкчылыктуу маселелерин чечүү үчүн кайтарымыз негизде иштөөгө каалоосунун болуусу;

- демилгелүү топтордун иштерине ийгиликтүү катышуу үчүн каалоосун жана шыктуулугун билдиргендиги.

25.4. Демилгелүү топтун отуруму ачык жыйналыш формасында жүргүзүлөт.

25.5. Демилгелүү топтун мүчөлөрү, өз катарынан ачык добуш берүү менен, алардын жалпы санынын көпчүлүгүнүн добуштары менен демилгелүү топтун жетекчисин шайлашат. Демилгелүү топтун жетекчисин шайлоо тууралуу чечим протокол менен жол-жоболонот, ага демилгелүү топтун мүчөлөрүнүн колдору коюлат. Демилгелүү топтун чечимдери ага тиешелүү бардык маселелер боюнча алардын мүчөлөрүнүн жалпы санынын көпчүлүгүнүн добуштары менен кабыл алынат.

25.6. Демилгелүү топтун жетекчиси төмөнкүлөргө укуктуу:

- мамлекеттик органдарда жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында, коммерциялык жана коммерциялык эмес уюмдарда демилгелүү топтун кызыкчылыктарын жактоого;

- демилгелүү топтун жумушун координациялоого;
- демилгелүү топтун жыйналышын өткөрүүгө;
- демилгелүү топтун атынан документтерге кол коюуга ж.б..

25.7. Демилгелүү топтун мүчөлөрү төмөнкүлөргө укуктуу:

- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) иштеп чыгууга катышууга;

- окууларга, жыйналыштарга, мамлекеттик органдардын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана айылдык аймактын территориясында иштеп жаткан башка уюмдардын, ишканалардын жана мекемелердин жамааттын артыкчылыктуу маселелерине тиешеси бар маселелери боюнча отурумдарына катышууга;

- тандалган көйгөйлөрдү чечүү жана аларды ишке ашыруу боюнча долбоорлорду иштеп чыгууга;

- жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүн жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын демилгелүү топ тарабынан тандалып алынган көйгөйлөрдү чечүү боюнча демилгелүү топтун жумуштарынын жүрүшү боюнча маалымдоого;

- жергиликтүү жамааттын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын алдында тандалып алынган көйгөйлөрдү чечүү үчүн иштелип чыгылган долбоорлордун презентациясын өткөрүүгө жана коргоого;

- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) ишке ашыруу боюнча мониторинг жүргүзүүгө;

- айылдык чогулуштарда, коомдук угууларда, курултайларда жергиликтүү жамааттын алдында иштердин натыйжалары боюнча отчет берүүгө;

- зарыл болгондо мыйзамдарда жана ушул Уставда белгиленген тартипте айылдык кеңешке киргизүү үчүн ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун демилгелөөгө.

26. Жамааттын артыкчылыктуу көйгөйлөрүн чечүү боюнча демилгелүү топтордун курамдарын жана өнүктүрүү программаларын жана пландарын бекитүү

26.1. Жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөөнүн натыйжасында табылган жамааттын артыкчылыктуу көйгөйлөрүн чечүү үчүн айыл өкмөтү айылдык кеңештин депутаттарынын, жергиликтүү жамааттын жана демилгелүү топтордун мүчөлөрүнүн катышуусу менен жумушчу жолугушууларды уюштурат, анда төмөнкү маселелер каралат:

- артыкчылыктуу көйгөйлөрдүн бет ачаарлары жана аларды чечүүнүн жолдору;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) иштеп чыгуу;
- артыкчылыктуу көйгөйлөр боюнча демилгелүү топтордун санын жана алардын курамын алдын ала бекитүү;
- каралып жаткан маселелерди талкуулоо, алар боюнча сунуштамаларды жана сунуштарды иштеп чыгуу;
- жалпы талкуулоо үчүн айылдык чогулушка (жыйналышка) өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) алып чыгуунун тартибин талкуулоо;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) ишке ашыруу боюнча андан аркы аракеттерди пландоо;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.) ишке ашыруусуна баа берүү жана мониторинг жүргүзүү;
- жергиликтүү жамаатка алардын жашоо-турмушун камсыздоо боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан көрсөтүлүүчү кызматтарга баа берүү жана мониторинг жүргүзүү.

26.2. Айыл өкмөтү жумушчу жолугушуулардын натыйжалары боюнча айылдык чогулушка, коомдук угууга төмөнкүлөрдү алып чыгат:

- жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөөнүн натыйжалары;
- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.);
- тандалып алынган багыттар боюнча демилгелүү топтордун санын;
- жергиликтүү жамаат менен макулдашуу (өзгөртүү, толуктоо) үчүн демилгелүү топтордун мүчөлөрүнүн тизмесин.

26.3. Демилгелүү топтордун саны жана алардын курамы, жергиликтүү жамаат менен макулдашылат, андан кийин айыл өкмөт башчысынын чечими менен бекитилет.

26.4. Биргелешкен аракеттер Планынын долбоору жергиликтүү жамаат менен айылдык чогулушта, коомдук угууларда макулдашылат, катышуучулардын сын-пикирлери жана сунуштарын эске алуу менен айылдык кеңеш тарабынан бекитилет. Бул маалымат айыл өкмөтүнүн маалыматтык тактайында илинүү жолу менен жалпы элге маалымдалат.

26.5. Социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасы айыл өкмөтү тарабынан иштелип чыгат жана Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин талаптарына ылайык айылдык кеңеш тарабынан бекитилет.

26.6. Айыл өкмөтү социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасынын долбоорун талкуулоо боюнча коомдук угууларды өткөрөт. Талкуунун жыйынтыгы боюнча социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасы жана жергиликтүү бюджеттердин артыкчылыктары кезектеги бюджеттик жылдан мурунку жылдын 1-июнунан кечиктирилбестей айылдык кеңеш тарабынан бекитилет.

27. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү

27.1. Жамааттын артыкчылыктуу маселелерин аныктоо жана чечүү боюнча ачыктыкты, айкындыкты камсыз кылуу жана жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүн жергиликтүү коомдук маанилүү чечимдерди кабыл алууга тартуу, ошондой эле жергиликтүү жамааттын, донор уюмдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын айылдык аймактын өнүгүшүнө чегерилген каражаттарынын

натыйжалуулугун жогорулатуу максатында биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча иш чаралары жүргүзүлөт.

27.2. Биргелешкен мониторинг жана баа берүүнүн максаттары төмөнкү болуп саналат:

- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын иш-аракеттерине жана муниципалдык кызматтардын сапатына баа берүү жана мониторинг жүргүзүү;

- айылдык аймактын территориясында жергиликтүү жана (же) республикалык бюджеттен, эл аралык жана башка донор уюмдардын, спонсорлордун жана башка мыйзамдар менен тыюу салынбаган булактардан каржыланып ишке ашырылуучу жергиликтүү демилгелердин/долбоорлордун/программалардын иш жүзүнө ашыруу натыйжаларына мониторинг жүргүзүү жана баа берүү;

- жергиликтүү демилгелерди/долбоорлорду/программаларды ишке ашыруу процессин, ошондой эле муниципалдык кызматтарды жакшыртуу боюнча сунуштамаларды иштеп чыгуу;

- этностор аралык конфликтерди алдын алуу жана болтурбоо максатында айылдык аймактын чегинде этностор аралык мамилелерге мониторинг жүргүзүү.

27.3. Жогоруда көрсөтүлгөн милдеттерди аткаруу үчүн айылдык кеңеш биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча жумушчу топ түзүүгө укуктуу. Айылдык кеңеш ушул Уставдын 27.2. пунктунда көрсөтүлгөн маселелер боюнча кошумча биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча жумушчу топторду түзүүгө укуктуу. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча жумушчу топтордун иш-аракеттеринин тартиби айылдык кеңеш тарабынан аныкталат.

27.4. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча топтун курамына айылдык кеңештин депутаттары, демилгелүү топтордун, коммерциялык эмес уюмдардын өкүлдөрү, жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү жана башка жактар жынысы, расасы, тили, майыштуулугу, этноско таандыктыгы, туткан дини, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалы боюнча басмырлоо мүнөздөгү жагдайларга карабастан кирүүгө укуктуу. Топтун курамы айылдык кеңеш тарабынан бекитилет.

27.5. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча топ төмөнкүлөргө мониторинг жүргүзүүгө жана баа берүүгө укуктуу:

- айыл өкмөтүнүн жана анын структуралык бөлүмдөрүнүн, ошондой эле муниципалдык уюмдардын, мекемелердин жана ишканалардын иш-аракеттерин;

- тийиштүү аймактын жергиликтүү жамаатынын жашоо-турмушун камсыздоо боюнча кызмат көрсөткөн коомдук уюмдардын жана бирикмелердин (суу колдонуучулар ассоциацияларын (АВП), таза-суу колдонуучулардын айылдык бирикмеси (СОПВ ж.б.) иш-аракеттерин;

- өнүктүрүү программаларын жана пландарын (анын ичинде СЭӨП, БАП ж.б.);

- жергиликтүү жана республикалык бюджеттен, эл аралык жана башка донор уюмдардын, спонсорлордун жана башка мыйзамдар менен тыюу салынбаган булактардан каржыланып ишке ашырылуучу жергиликтүү демилгелердин/долбоорлордун/программалардын ишке ашырылуусун;

- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын этностор аралык маселелер боюнча иш аракеттерин.

27.6. Аталган милдеттерди аткаруу үчүн биргелешкен мониторинг жана баа берүү боюнча топ:

- жумуштун планын (графикин) бекитет;

- сурамжылоолорду (анкеттөөнү) жүргүзөт;

- жерине баруу менен, ишке ашырылган долбоордон көрсөтүлүүчү кызматтарды жана/же пайда алуучулар менен түздөн-түз маектерди жүргүзөт;

- документтерди (анкеталарды, графиктерди, отчетторду, каттоо журналдарын, катышуучулардын тизмесин) талдоону жүзөгө ашырат;

- тиешелүү иш-чараларга (тендер, сатып алуу, демилгелерди/долбоорлорду/программаларды ишке ашыруу) катышат;

- демилгелердин/долбоорлордун/программалардын өз убагында бүткөрүлүшүн жана/же көрсөтүлүүчү кызматтардын сапатын камсыз кылуу үчүн сунуштамаларды берет;
- демилгелерди/долбоорлорду/программаларды аткаруунун жүрүшүндө, кызматтарды көрсөтүүлөрдө табылган көйгөйлөр, ошондой эле өзүнүн аткарган жумуштарынын натыйжалары жөнүндө айыл өкмөтүн, айылдык кеңешти жана жергиликтүү жамаатты өз убагында кабарландырат;
- пландарды ишке ашыруу боюнча, кызматтардын көрсөтүлүшүн жакшыртуу боюнча, долбоордун аткарылышынын жүрүшүнө түзөтүү киргизүү боюнча сунуштарды берет.

27.7. Айыл өкмөтү ушул Уставдын 27.1.-27.2. пункттарында көрсөтүлгөн максаттарга жетүүгө жана маселелерди чечүү үчүн өзүнүн компетенциясына кирген маселелер боюнча биргелешкен мониторинг жана баа берүү топторун түзүүгө укуктуу.

27.8. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү тобунун иштеринин натыйжалары маалыматтык керегелерге илинет, жарыяларда, жалпыга маалымдоо каражаттарында таратылат, ошондой эле талкуулоо үчүн айылдык чогулуштарга, коомдук угууларга, курултайларга киргизилиши мүмкүн.

28. Аймактык коомдук өз алдынча башкаруу

28.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн өз иштерин координациялоо үчүн өз ара жардамдашуу, жашоо-турмуш тиричиликтик, социалдык, экономикалык жана маданий милдеттерди биргелешип чечүү өздөрүнүн укуктарын жана кызыкчылыктарын кыйла натыйжалуу жүзөгө ашыруу максаттарында жашаган жери боюнча аймактык коомдук өз алдынча башкарууну уюштурууга укуктуу.

28.2. Аймактык коомдук өз алдынча башкаруу кичи-райондордун комитеттери, турак жай комплекстеринин, үй, көчө, кварталдык комитеттер, жамааттар (коомдоштук) кеңештери жана комитеттери формасында, Кыргыз Республикасынын Конституциясына жана башка мыйзамдарына карама-каршы келбеген башка формаларда жүзөгө ашырылат.

28.3. Аймактык коомдук өз алдынча башкаруулардын аймактарынын чектери жашоочулардын сунуштарын эске алуу менен айылдык кеңеш тарабынан белгиленет.

28.4. Аймактык коомдук өз алдынча башкаруу алар айылдык кеңеш тарабынан каттоого алынган учурдан тартып өз статустарына ээ болушат. Аймактык коомдук өз алдынча башкаруу ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте юридикалык жак статусуна алууга укуктуу.

V. Жергиликтүү өз алдынча башкаруунун экономикалык негиздери

29. Муниципалдык менчик

29.1. Муниципалдык менчик - жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагында, пайдалануусунда, тескөөсүндө турган, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун кирешелерин алуучу булак катары кызмат кылуучу жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жергиликтүү өз алдынча башкаруунун иш-милдеттерин жүзөгө ашырууга зарыл жергиликтүү жамааттардын менчиги;

29.2. Жергиликтүү жамаат жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына кайрылуу жолу менен муниципалдык менчикти башкарууга жана тескөөгө түздөн-түз катышат, бул кайрылуулар тийиштүү чараларды кабыл алуу үчүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан милдеттүү түрдө каралышы керек.

29.3. Муниципалдык менчик өзүнө кыймылсыз жана кыймылдуу мүлктү, анын ичинде жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын акчалай каражаттарын, баалуу кагаздарды жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган мүлктүк укуктарды камтыйт.

29.4. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын бюджеттик каражаттары, ошондой эле бюджеттен тышкаркы фонддордун каражаттары дагы жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын муниципалдык менчиги болуп саналат. Бюджеттик каражаттарды, ошондой эле бюджеттен тышкаркы фонддордун каражаттарын, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларды кошпогондо, башкы органдардын алып коюусуна жол берилбейт.

29.5. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары мүлккө муниципалдык менчик объекттеринин реестрине ээ болууга жана аны жүргүзүүгө милдеттүү.

Реестрде төмөнкүдөй негизги маалыматтар:

- объектти сыпаттап жазуу;
- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары же башка юридикалык же жеке жактар ээлик кылган мүлккө муниципалдык менчик объекттерине карата укуктарды ырастаган документтер;
- объекттерди пайдаланууга карата чектөөлөрдүн тизмеси;
- объекттердин бааланган наркы;
- мүлккө муниципалдык менчик объекттеринин өзгөчөлүктөрүнө жана аларды пайдаланууга байланышкан башка маалымат камтылууга тийиш.

29.6. Мүлккө муниципалдык менчик объекттеринин реестринин мазмуну жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кадимки иш учурунда аларды жарандар иликтөө үчүн пайдалана алгыдай болууга тийиш.

29.7. Мүлккө муниципалдык менчик объекттеринин реестрин түзүү жана жүргүзүү тартиби жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын аткаруучу органдары тарабынан белгиленет жана жергиликтүү кеңештер тарабынан бекитилет.

30. Жергиликтүү бюджет жана аны бекитүү тартиби

30.1. Жергиликтүү бюджет – айылдык аймактын жергиликтүү жамаатынын бюджетти, аны түзүүнү, бекитүүнү, аткарууну жана контролдоону жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жүзөгө ашырат. Жергиликтүү бюджет айылдык кеңештин чечими менен бекитилет. Жергиликтүү бюджетти түзүүнү жана аткарууну айыл өкмөтү жүзөгө ашырат.

30.2. Жергиликтүү бюджет кирешелерден жана чыгымдардан турат:

- жергиликтүү бюджеттин кирешелери – Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын тескөөсүнө келип түшкөн акчалай каражаттар, алар жергиликтүү салыктардан жана жыйымдардан, салыктык эмес келип түшүүлөрдөн; республикалык деңгээлде бөлүштүрүүчү салыктардан жана кирешелерден; трансферттерден, ыктыярдуу төгүмдөрдөн турат. Жергиликтүү салыктардан жана жыйымдардан, салыктык эмес келип түшүүлөрдөн алынган жергиликтүү бюджеттердин кирешелери башка деңгээлдеги бюджетке алууга жатпайт;

- жергиликтүү бюджеттин чыгымдары – жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын милдеттерин жана иш-милдеттерин финансылык камсыз кылууга багытталган акча каражаттары.

30.3. Айылдык кеңештин төрагасы жана бюджет боюнча туруктуу комиссиянын төрагасы мамлекеттик салык кызматтарынан, айыл өкмөтүнөн жана юридикалык жактардан жергиликтүү бюджеттин долбоорун өз убагында жана сапаттуу түзүү үчүн зарыл болгон бардык маалыматтарды суроого жана алууга, өзүнүн отурумдарына бул органдардын жетекчилерин чакырууга жана угууга укуктуу. Жергиликтүү бюджеттин долбоорун түзүү үчүн зарыл болгон маалыматтар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте берилет.

30.4. Айылдык кеңештин бюджеттик комиссиясы бюджеттин долбоорун алдын ала кароону өткөрөт жана айыл өкмөтүнүн отчетун угат, бюджеттин долбоору боюнча өз корутундусун, бюджеттин аткарылышы тууралуу отчетту айылдык кеңештин сессиясына берет.

30.5. Жергиликтүү бюджеттин долбоорун кароо ачык жана жалпы эл алдында жүргүзүлөт. Бюджеттин долбоору боюнча, ошондой эле бюджеттин аткарылышы боюнча коомдук угуулар милдеттүү түрдө өткөрүлөт, бекитилген методикага ылайык жөнөкөйлөштүрүлгөн жана жеткиликтүү формада жарандык бюджет түзүлөт.

30.6. Айылдык кеңеш сессияда жергиликтүү бюджеттин адепки жана такталган долбоорун карайт жана бекитет же болбосо жергиликтүү жамааттын жана бардык кызыктар тараптардын ой-пикирлерин жана сунуштарын эске алуу менен жеткире иштеп чыгууга жөнөтөт, бюджеттин аткарылышы тууралуу отчетту карайт, бекитет же болбосо аны четке кагат.

30.7. Айылдык кеңештин тиешелүү жылга бюджетти бекитүү тууралуу токтому, ошондой эле бюджеттин аткарылышы тууралуу айыл өкмөтүнүн отчету жергиликтүү жалпыга маалымдоо каражаттарында расмий жарыяланууга жатат.

VI. Корутунду жоболор

31. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан кабыл алынуучу сыйлоо чаралары

31.1. Ушул Уставдын талаптарын үлгүлүү аткаргандыгы, жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө жигердүү катышкандыгы, жеке жана үй-бүлөлүк үлгүлүү жүрүм-туруму, кайрымдуулук ишмердиги, спонсорлугу, аймактын социалдык-экономикалык өнүгүүсүнө айкын көмөк көрсөткөндүгү, жергиликтүү жамаатка кызмат көрсөтүүлөрдү жакшыртууга катышкандыгы үчүн тийиштүү жарандарга карата төмөнкүдөй моралдык жана материалдык сыйлоо чаралары колдонулушу мүмкүн:

- алкыш жарыялоо;
- баалуу белектер, башка материалдык жана акчалай сыйлыктар менен сыйлоо;
- грамоталар менен сыйлоо;
- “Мыкты үй-бүлө”, “Үлгүлүү үй”, “Үлгүлүү көчө”, “Үлгүлүү айыл” ардактуу наамдарын ыйгаруу;
- жамааттын Ардак тактасына илүү;
- жамааттын Ардак китепчесине киргизүү;
- “Айылдын ардактуу жараны” наамын ыйгаруу;
- “Айылдык аймактын ардактуу жараны” наамын ыйгаруу;
- Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары менен сыйлоого көрсөтүү.

31.2. Моралдык жана материалдык сыйлоо чараларын колдонуу төмөнкү тартипте жүргүзүлөт:

- жамааттын мүчөлөрүн сыйлоого көрсөтүү демилгеси айылдын жашоочуларынын чогулушуна, аксакалдар сотторуна, коомдук уюмдарга, аймактык коомдук өз алдынча башкарууларга, айыл башчысына, айыл өкмөтүнүн башчысына, айылдык кеңештин депутаттарына, айылдык кеңештин төрагасына таандык;

- алкыш жарыялоо, баалуу белектер, башка материалдык жана акчалай сыйлыктар менен сыйлоо, грамоталарды тапшыруу, “Мыкты үй-бүлө”, “Үлгүлүү үй”, “Үлгүлүү көчө”, “Үлгүлүү айыл” ардактуу наамдарын ыйгаруу жөнүндө чечим айыл өкмөтүнүн башчысы тарабынан кабыл алынат;

- Ардак тактасына илүү, Ардак китепчесине киргизүү, “Айылдын ардактуу жараны”, “Айылдык аймактын ардактуу жараны” наамдарын ыйгаруу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары менен сыйлоого көрсөтүү жөнүндө чечим айыл өкмөт башчысынын сунуштамасы боюнча айылдык кеңеш тарабынан кабыл алынат.

31.3. “Айылдык аймактын ардактуу жараны” наамы жергиликтүү жамааттын эн жогорку наамы болуп саналат, ал айылдык аймактын өнүгүшүнө өзгөчө салым кошкондугу үчүн айыл кеңешинин чечими менен берилет. Айылдык кеңеш “Айылдык аймактын ардактуу жараны” наамы бар адамдар үчүн атайын жеңилдиктерди, ошондой эле алар үчүн стипендияларды жергиликтүү бюджеттин каражаттарынын чектеринде Кыргыз

Республикасынын мыйзамдарына ылайык жана башка материалдык сыйлыктарды белгилей алат.

32. Жергиликтүү жамааттын Уставын бузгандыгы үчүн жоопкерчилик

32.1. Ушул Уставдын талаптарын бузган жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнө карата коомдук айыптоо чаралары колдонулушу мүмкүн.

32.2. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, ошондой эле мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн, уюмдардын, мекемелердин жана ишканалардын кызмат адамдары ушул Уставдын талаптарын бузган учурда Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жоопкерчилик тартышат.

33. Жергиликтүү жамааттын Уставын кабыл алуунун жана өзгөртүүнүн тартиби

33.1. Жергиликтүү жамааттын Уставынын долбоору айыл өкмөтүнүн башчысынын чечими менен түзүлгөн жумушчу топ тарабынан иштелип чыгат.

33.2. Жумушчу топтун курамына төмөнкүлөр кирет:

- айылдык кеңештин төрагасы;
- айыл өкмөтүнүн башчысы;
- айылдык кеңештин депутаттары;
- айыл өкмөтүнүн аппаратынын кызматкерлери;
- жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү (тийиштүү айылдык аймакта жашаган азчылык улуттардын өкүлдөрүн эске алуу менен);
- коммерциялык жана коммерциялык эмес уюмдардын өкүлдөрү (ӨЭУ, КУ, КФ, жаштар комитети, аялдар кеңеши, аксакалдар кеңеши, ишкерлер коомчулугу жана башка айылдык аймакта иш алып барган уюмдар).

(Жумушчу топтун түзүмү жергиликтүү жамааттын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын сунуштарына ылайык толукталышы же өзгөртүлүшү мүмкүн).

33.3. Жумушчу топ тарабынан иштелип чыккан Уставдын долбоору жергиликтүү жалпыга маалымдоо каражаттарында жана/же айылдык кеңештин веб-сайтында (же башка расмий жарыялоо булактарында) жарыяланат жана айылдык чогулуштарга же жергиликтүү жамааттын курултайына талкуулоо үчүн алып чыгарылат, аны ушул Уставда белгиленген тартипте айыл өкмөтү уюштурат.

33.4. Курултайдын делегаттары, ошондой эле айылдык чогулуштун катышуучулары, жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү Уставдын долбоору боюнча сын-пикирлерди жана сунуштарды киргизүүгө укуктуу.

33.5. Айыл өкмөтүнүн башчысы Уставдын долбоорунун акыркы вариантын жумушчу топ тарабынан иштелип чыккандан кийин айылдык кеңештин кароосуна кабыл алуу үчүн киргизет.

33.6. Айылдык кеңештин Уставды бекитүү жөнүндө токтому айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы санынын көпчүлүк добуштары менен кабыл алынат.

33.7. Кабыл алынган Уставга өзгөртүүлөр жана толуктоолор айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы санынын үчтөн экисинин добуштары менен аларды айылдык чогулуштарда же курултайда жүргүзүлгөн талкуунун жыйынтыгы боюнча кабыл алынат.

33.8. Кабыл алынган Уставга карата өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү демилгеси жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн үчтөн биринен кем эмес сандагы мүчөлөрү же жалпы санынын үчтөн биринен кем эмес айылдык кеңештин депутаттарынын тобунун сунушу боюнча жүргүзүлөт.

33.9. Жергиликтүү жамааттын Уставы айылдык кеңештин Уставын бекитүү жөнүндө токтому тийиштүү расмий булактарда жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

Күчүнө киргенден кийин жергиликтүү жамааттын Уставын бекитүү тууралуу айылдык кеңештин токтомунун көчүрмөсү Уставдын тексттин тиркөө менен ченемдик

укуктук актылардын Мамлекеттик Реестрине киргизүү үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин аймактык бөлүмүнө жиберилет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧҮЙ ОБЛУСУ

ЖАЙЫЛ РАЙОНУ
АК-БАШАТ
АЙЫЛДЫК КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ЧУЙСКАЯ ОБЛАСТЬ

ЖАЙЫЛСКИЙ РАЙОН
АК-БАШАТСКИЙ
АЙЫЛНЫЙ КЕНЕШ

ТОКТОМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

29 августа 2025

№ 19

с. Новониколаевка

Об утверждении Устава местного сообщества Ак-Башатского айылного аймака

В соответствии статьи 21 Закона Кыргызской Республики «О местной государственной администрации и органах местного самоуправления» №123 от 20 октября 2021 года, протокола собрания местного сообщества Ак-Башатского айылного аймака № 2 от 11 июля 2025 года, а также заслушав и обсудив заключение постоянной комиссии по социальным вопросам, Ак-Башатский айылный кенеш **постановляет** :

1. Признать утратившим силу постановление № 31 от 26 октября 2016 года Ак-Башатского айылного кенеша.

2. Утвердить прилагаемый Устав местного сообщества Ак-Башатского айылного аймака .

3. Зарегистрировать данное постановление и направить в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Контроль за исполнением данного постановления возложить на председателя постоянной комиссии по социальным вопросам.

Председатель айылного кенеша

И.С.Рыскулов

Приложение к постановлению
Ак-Башатского
айылного кенеша № 19
от «29» августа 2025 года

УСТАВ местного сообщества Ак-Башатского айылного аймака

- I. Общие положения
- II. Органы местного самоуправления и вопросы местного значения
- III. Формы прямого участия местного сообщества в местном самоуправлении
- IV. Участие местного сообщества в решении вопросов местного значения
- V. Экономическая основа местного самоуправления
- VI. Заключительные положения

I. Общие положения

1. Общие положения

1.1. Устав местного сообщества Ак-Башатского айылного аймака - акт, утверждаемый постановлением местного кенеша по итогам обсуждения на собраниях (сходах) или курултаях местного сообщества, который регламентирует основные принципы и правила внутренней жизнедеятельности местного сообщества, предусматривает права и обязанности членов местного сообщества, определяет порядок взаимоотношений членов местного сообщества между собой, местного сообщества и органов местного самоуправления в решении вопросов местного значения, включая участие местного сообщества в бюджетном процессе и другие вопросы деятельности местного самоуправления, не урегулированные законодательством Кыргызской Республики.

1.2. Настоящий Устав действует на территории Ак-Башатского айылного аймака и обязателен для исполнения всеми юридическими лицами, действующими на территории айылного аймака, независимо от их организационно-правовых форм, а также физическими лицами и их объединениями.

2. Основные понятия и термины

В настоящем Уставе используются следующие понятия и термины:

вопросы местного значения - вопросы непосредственного обеспечения жизнедеятельности населения айылного аймака, решаемые органами местного самоуправления, а также членами местного сообщества путем их прямого волеизъявления;

делегированные государственные полномочия - отдельные государственные полномочия, передаваемые государственными органами для исполнения органам местного самоуправления на основании закона или договора;

инициативная группа по реализации народной инициативы - члены местного сообщества в составе не менее 7 человек, образованная на добровольной основе по реализации народной инициативы в соответствии с настоящим Уставом и законодательством Кыргызской Республики;

инициативная группа по решению приоритетных проблем села - добровольное объединение более 11(одиннадцать) граждан, проживающих на территории айылного аймака, объединенные общими интересами в совместном изучении нужд сообщества (вопросов местного значения) и решении их совместно с органами местного самоуправления

инициативная группа по проведению сельского схода или курултая – члены местного сообщества не менее 25 (двадцать пять) человек, инициатирующая проведение курултая или схода граждан в соответствии с настоящим Уставом и законодательством Кыргызской Республики;

(Количество членов инициативных групп устанавливаются местным сообществом и органами местного самоуправления по своему усмотрению);

курултай местного сообщества – собрание представителей местного сообщества айылного аймака (города) с целью обсуждения важных вопросов жизнедеятельности местного сообщества, представляющих общий интерес;

местное сообщество - граждане Кыргызской Республики, постоянно проживающие на территории айылного аймака (города), объединенные общими интересами в решении вопросов местного значения непосредственно и формируемые ими органы местного самоуправления;

муниципальная собственность - собственность местных сообществ, находящаяся во владении, пользовании, распоряжении органов местного самоуправления, служащая источником получения доходов местного самоуправления и необходимая для осуществления функций местного самоуправления;

местная нормотворческая (народная) инициатива - право местного сообщества на разработку и внесение в установленном порядке на рассмотрение местного кенеша проекта нормативного правового акта (проекта постановления) по вопросам местного значения; **сход граждан** - прямая форма участия местного сообщества в решении вопросов местного значения путем обсуждения их на собраниях граждан, проживающих на территории одной улицы, квартала или села, с принятием по ним рекомендаций или решений;

общественные слушания - организованное мероприятие в форме открытого обсуждения, проводимого по инициативе органов местного самоуправления для изучения мнения населения, получения предложений и рекомендаций, поиска оптимального, сбалансированного решения по важнейшим вопросам жизни сообщества и принятия решений с учетом интересов населения;

совместное изучение нужд сообщества – процесс совместного сбора информации, ее анализа и планирования работы с учетом мнения и интересов населения.

3. Территория айылного аймака

3.1. Территория айылного аймака включает в себя земли в пределах административно-территориальных границ айылного аймака.

3.2. Территория Ак-Башатского айылного аймака включает в себя следующие села:

- Новониколаевка
- Ак-Башат
- Айдарбек
- Арал

4. Местное сообщество айылного аймака

4.1. Местное сообщество айылного аймака составляют граждане Кыргызской Республики, постоянно проживающие на территории Ак-Башатского айылного аймака, объединенные общими интересами под свою ответственность решать вопросы местного значения.

4.2. Члены местного сообщества, старше 18 лет, имеют равные права на осуществление местного самоуправления непосредственно и/или через формируемые ими органы местного самоуправления, независимо от пола, расы, национальности, языка,

происхождения, имущественного и должностного положения, отношения к религии, убеждений, принадлежности к общественным объединениям и политическим партиям.

4.3. Местное сообщество вправе войти в международные и республиканские союзы и ассоциации местных сообществ, через свои органы местного самоуправления.

4.4. Местное сообщество в соответствии с законодательством вправе устанавливать официальные символы, отражающие исторические, культурные, национальные и иные местные традиции и особенности. Описание символов и порядок их использования устанавливается постановлением айылного кенеша.

5. Порядок вступления в члены местного сообщества и выхода из членства

5.1. Основанием для признания гражданина Кыргызской Республики членом местного сообщества Ак-Башатского айылного аймака является факт его регистрации по месту жительства на территории айылного аймака в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики.

5.2. Граждане Кыргызской Республики, постоянно проживающие на территории айылного аймака более 1 года, но не являющиеся членом местного сообщества (по регистрации), обладают такими же правами и обязанностями, что и члены местного сообщества, за исключением права избирать и быть избранными в представительные органы данного местного самоуправления.

5.3. Не допускается установление каких-либо иных условий вступления граждан Кыргызской Республики в члены местного сообщества, кроме основания, предусмотренного настоящим Уставом и законодательством Кыргызской Республики.

5.4. Граждане Кыргызской Республики выходят из членства местного сообщества в случаях:

- утраты им гражданства Кыргызской Республики;
- вступления в законную силу решения суда о признании его умершим, безвестно отсутствующим;
- смерти;
- выезда на постоянное место жительства за пределы айылного аймака.

6. Права и обязанности членов местного сообщества

6.1. Члены местного сообщества независимо от расы и этнической принадлежности, отношения к религии имеют право:

- принимать участие в решении вопросов местного значения;
- избирать и быть избранными в государственные органы и органы местного самоуправления в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики;
- осуществлять свою деятельность в органах местного самоуправления на профессиональной основе (муниципальная служба);
- создавать инициативные группы для инициирования проектов постановлений айылного кенеша и внесения их на рассмотрение айылного кенеша в порядке, установленном законодательством и настоящим Уставом;
- создавать инициативные группы для изучения нужд сообщества и решения их совместно с органами местного самоуправления и (или) государственными органами;
- на разработку проектных документов для привлечения инвестиций и решения вопросов местного значения;
- обращаться лично, а также направлять индивидуальные и коллективные обращения с предложениями, заявлениями и жалобами в айыл окмоту, айылный кенеш, территориальным подразделениям государственных органов, организаций, учреждений, предприятий и их должностным лицам;

- устно или письменно запрашивать информацию, находящуюся в ведении государственных органов, органов местного самоуправления, организаций, учреждений и предприятий за исключением информации, отнесенной к государственным секретам, а также конфиденциальной информации (служебной тайны);

- устно или письменно направлять обращение к органам местного самоуправления о предоставлении информации местному сообществу главой айыл окмоту, председателем и депутатами айылного кенеша о результатах проделанной ими работы за год (или за полугодие);

- пользоваться льготами, установленными для членов местного сообщества;

- свободно получать информацию (доступ) и изучать содержание реестра объектов муниципальной собственности на имущество в обычные часы работы органов местного самоуправления;

- принимать участие на торгах (в аукционах и конкурсах), проводимых органами местного самоуправления по предоставлению земель Государственного фонда сельскохозяйственных угодий (ГФСУ), муниципальных земель и иного имущества, находящихся в муниципальной собственности;

- принимать участие на сельских сходах, курултаях, общественных слушаниях, на открытых сессиях айылного кенеша и заседаниях постоянных (временных) комиссий айылного кенеша, а также на заседаниях, собраниях айыл окмоту, муниципальных предприятий, учреждений и организаций с согласия руководителя, свободно высказывать в них свое мнение и вносить предложения по вопросам местного значения;

- в случаях нарушения общественного порядка, правил настоящего Устава другими членами сообщества, требовать от них соблюдения Устава местного сообщества, законов, установленного общественного порядка и прекращения правонарушений, при необходимости обращаться в органы местного самоуправления и правоохранительные органы;

- участвовать в общественно-полезных, благотворительных мероприятиях, проводимых в целях улучшения условий жизни сообщества (ашары, субботники, благотворительные акции, мероприятия, марафоны и др.);

- создавать территориальное общественное самоуправление (ТОС) в форме советов и комитетов микрорайонов, жилищных комплексов, домовых, уличных, квартальных комитетов, жамаатов (общин) и других формах, не противоречащих законодательству Кыргызской Республики;

- входить в члены или создавать молодежные комитеты, женские советы, советы старейшин, добровольные народные дружины, общественно-профилактические центры (ОПЦ) и другие общественные объединения;

- участвовать в формировании местного бюджета, а также получать информацию о фактически расходуемых средствах из местного бюджета в доступной и упрощенной форме, о бюджетных параметрах, приоритетах и решениях на определенный финансовый период (гражданский бюджет);

- добровольно выходить из членства местного сообщества в порядке, предусмотренном настоящим Уставом и законодательством;

- пользоваться другими правами, предусмотренными законодательством Кыргызской Республики и настоящим Уставом.

Ограничение прав члена местного сообщества в осуществлении местного самоуправления не допускается, кроме случаев, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики, и может быть обжаловано в судебном порядке.

6.2. Члены местного сообщества независимо от расы и этнической принадлежности, отношения к религии обязаны:

- строго соблюдать Конституцию, законы и иные нормативные правовые акты Кыргызской Республики, а также настоящий Устав;

- уважать права и свободы других членов местного сообщества;

- не допускать проявление дискриминации по признаку пола, расы, языка, инвалидности, этнической принадлежности, вероисповедания, возраста, политических или иных убеждений, образования, происхождения, имущественного или иного положения, а также других обстоятельств;
- оказать содействие местной власти и правоохранительным органам по предупреждению конфликтов социального и иного характера, которые могут приобрести этническую окраску;
- проявлять толерантность культурным особенностям этнических сообществ;
- бережно относиться к окружающей природной среде, растительному и животному миру;
- бережно относиться к муниципальной собственности;
- в случае содержания в населенном пункте крупно-рогатого и мелко-рогатого скота соблюдать ветеринарно-санитарные нормы, не допускать потраву посевов, порчу или уничтожение находящегося в поле собранного урожая сельскохозяйственных культур, повреждение насаждений;
- соблюдать правила выпаса скота в соответствии с законом КР «О пастбищах», либо осуществлять выпас скота в специально отведенных местах;
- соблюдать санитарные нормы внутри населенного пункта и выносить мусор в установленные места (в мусорные ящики);
- соблюдать чистоту в местах общего пользования в населенном пункте;
- соблюдать правила пользования питьевой и поливной водой.

7. Местное самоуправление и формы его осуществления

7.1. Местное самоуправление – гарантированное Конституцией право и реальная возможность местного сообщества самостоятельно в своих интересах и под свою ответственность решать вопросы местного значения.

7.2. Местное самоуправление осуществляется в форме представительного и прямого участия местного сообщества в местном самоуправлении.

7.3. Представительное участие местного сообщества в осуществлении местного самоуправления реализуется через айылные кенешы.

7.4. Прямое участие местного сообщества в реализации местного самоуправления осуществляется в форме:

- обсуждения всех важных вопросов общественной и государственной жизни и вопросов местного значения на сходах, курултаях членов местного сообщества, а также общественных слушаниях;
- выборов депутатов местных кенешей;
- проявления нормотворческой инициативы и/или участия в прямом голосовании по особо важным вопросам местного значения.

II. Органы местного самоуправления и вопросы местного значения

8. Органы местного самоуправления

8.1. Органы местного самоуправления Ак-Башатского айылного аймака (айыл окмоту, айылный кенеш) осуществляют свою деятельность от имени населения на основании Конституции, законов Кыргызской Республики, иных нормативных правовых актов, настоящего Устава.

8.2. Органы местного самоуправления несут ответственность перед государством и его органами за исполнение законов, перед местным сообществом - за результаты своей деятельности.

8.3. Органы местного самоуправления не вправе издавать акты, не соответствующие Конституции, законам, другим нормативным правовым актам Кыргызской Республики, настоящему Уставу, а также совершать действия, создающие прямую угрозу конституционному строю и национальной безопасности, а также действия, направленные на нарушение территориальной целостности государства, пропаганду и разжигание межнациональной и религиозной розни.

9. Айылный кенеш

9.1. Ак-Башатский айылный кенеш - представительный орган местного самоуправления, формируемый сроком на 5 лет в порядке, установленном законом.

9.2. Айылный кенеш является юридическим лицом и вправе самостоятельно решать любые вопросы, отнесенные к его компетенции законодательством Кыргызской Республики.

9.3. Основной организационно-правовой формой работы айылного кенеша являются - сессии и заседания постоянных (временных) комиссий. Порядок проведения и периодичность сессий и заседаний определяется регламентом айылного кенеша.

9.4. Сессии и заседания постоянных (временных) комиссий айылного кенеша открыты для общественности. Каждый гражданин имеет право присутствовать в них в соответствии с регламентом айылного кенеша. Закрытые сессии айылного кенеша проводятся, если рассматриваемый вопрос в соответствии с законодательством относится к государственной тайне.

9.5. Айылный кенеш обязан предварительно оповещать граждан о дате и повестке дня сессии и заседаний, создавать условия для их доступа на сессии и заседания, а также доводить до сведения местного сообщества о принятых решениях.

9.6. Депутат айылного кенеша обязан поддерживать постоянную связь со своими избирателями, регулярно информирует их о работе айылного кенеша и исполнении наказов избирателей. Депутат айылного кенеша рассматривает поступившие к нему предложения, заявления и жалобы, ведет прием граждан, осуществляет иную деятельность, направленную на реализацию его полномочий.

9.7. Депутат местного кенеша периодически, но не менее чем один раз в год, обязан отчитываться перед избирателями о своей работе и работе айылного кенеша.

9.8. Отчет депутата может быть проведен в любое время по требованию избирателей.

9.9. Отчет депутата проводится на собраниях избирателей соответствующего избирательного округа, или иных собраниях (сходах) членов местного сообщества. О времени и месте проведения отчета депутат информирует местный кенеш и местное сообщество.

9.10. Местный кенеш определяет ориентировочные сроки проведения отчетов депутатов перед местным сообществом, своевременно обеспечивает их справочными и информационными материалами, необходимыми для отчета.

9.11. Расходы, связанные с проведением отчетов депутатов перед избирателями, осуществляются за счет местного бюджета.

9.12. Айыл окмоту оказывает содействие депутатам айылного кенеша в осуществлении ими своих полномочий, подготовке и проведении отчетов перед избирателями.

9.13. Порядок проведения выборов депутатов айылного кенеша, порядок организации деятельности айылного кенеша его постоянных (временных) комиссий, полномочия и статус депутата, порядок работы депутата с избирателями определяются законами Кыргызской Республики «О местной государственной администрации и органах местного самоуправления», «О выборах депутатов местных кенешей», «О статусе депутатов местных кенешей» и Регламентом айылного кенеша.

10. Айыл окмоту

10.1. Для осуществления исполнительной власти в айылном аймаке действует айыл окмоту.

10.2. Ак-Башатский айыл окмоту является юридическим лицом и вправе самостоятельно решать любые вопросы, отнесенные к ее компетенции законодательством Кыргызской Республики. Порядок организации деятельности айыл окмоту, компетенция айыл окмоту, полномочия главы айыл окмоту определяются законом Кыргызской Республики «О местной государственной администрации и органах местного самоуправления» и настоящим Уставом.

10.3. Айыл окмоту в своей деятельности подотчетен айылному кенешу, а по делегированным государственным полномочиям - соответствующим государственным органам.

10.4. Айыл окмоту оказывает содействие депутатам айылного кенеша в осуществлении ими своих полномочий, подготовке и проведении сессии айылного кенеша, заседаний постоянных (временных) комиссий айылного кенеша, а также отчетов перед избирателями.

10.5. Должностные лица и работники аппарата айыл окмоту осуществляют свою деятельность в соответствии с законами Кыргызской Республики, являются муниципальными служащими и не могут заниматься другой оплачиваемой деятельностью. Муниципальные служащие имеют право на занятие образовательной, экспертной, научной и иной творческой деятельностью в соответствующей профессиональной сфере, дополнительно оплачиваемой из средств, не запрещенных законодательством, по согласованию с руководителем. В органах местного самоуправления не допускается создание партийных организаций, объединений и движений.

11. Вопросы местного значения

Органы местного самоуправления для организации функционирования и развития системы жизнеобеспечения сел, социально-экономического планирования и предоставления населению социальных и культурных услуг решают вопросы местного значения, установленные статьей 27 Закона Кыргызской Республики «О местной государственной администрации и органах местного самоуправления».

III. Формы прямого участия местного сообщества в местном самоуправлении

12. Курултай местного сообщества

12.1. Для принятия коллективных решений по важнейшим вопросам местного значения, требующих обсуждения с членами местного сообщества, на территории айылного аймака созываются курултай местного сообщества (далее – курултай) из числа представителей местного сообщества, избранных на собраниях (сходах) граждан делегатами курултая в порядке, установленном Положением «О народном курултае представителей местного сообщества» утвержденной Указом Президента Кыргызской Республики от 2 мая 2001 года N 152.

12.2. Курултай вправе рассматривать все жизненно важные вопросы местного сообщества, включая:

- принятие Устава местного сообщества, внесения в него изменений и дополнений;
- проекты программ и планы развития, включая программы социально-экономического развития местного сообщества, планы совместных действий местного сообщества и органов местного самоуправления (далее – ПСЭР, ПСД и пр.);

- утверждение основных принципов и правил организации самофинансирования, самообеспечения, саморегулирования на территории местного сообщества;
- формирование, выполнение и использование местного бюджета, внебюджетных средств местного сообщества;
- установление правил и мер по охране общественного порядка, соблюдения экологических и санитарных требований, организации празднеств, религиозных обрядов и различных публичных мероприятий, которые могут повлиять на состояние жизнедеятельности местного сообщества;
- установление обязательных норм по несению общественных служб членами местного сообщества в чрезвычайных ситуациях и других условиях, требующих мобилизации сил и средств местного сообщества в общественных интересах;
- рассмотрение иных, не противоречащих законодательству Кыргызской Республики и Уставу местного сообщества, вопросов, касающихся жизнедеятельности местного сообщества.

12.3. Решения курултая носят рекомендательный характер и в обязательном порядке рассматриваются айылным кенешем с участием главы айыл окмоту. Решения курултая местного сообщества, не противоречащие законодательству Кыргызской Республики и настоящему Уставу, обязательны для исполнения на всей территории айылного аймака после одобрения айылным кенешем. Решение о созыве курултая, повестка дня и сроки его проведения принимается айылным кенешем. Подготовка и проведение курултая местного сообщества возлагается на айыл окмоту.

12.4. Делегаты на курултай избираются на сельских собраниях (сходах) по месту жительства членов местного сообщества, согласно норме представительства, установленной айылным кенешем, исходя из численности членов местного сообщества и с учетом особенностей территории айылного аймака.

Если территория айылного аймака состоит из более чем одного населенного пункта, то норма представительства должна учитывать представительство от каждого села пропорционально численности его населения.

12.5. Инициатива созыва курултая с указанием повестки дня курултая принадлежит айылному кенешу, главе айыл окмоту и инициативной группе местного сообщества.

12.6. Отказ от созыва курултая на основе предложения инициативной группы местного сообщества может быть обжалован в суде.

12.7. Порядок организации созыва курултая, избрания делегатов на курултай, а также порядок организации работы курултая местного сообщества определяется Положением «О народном курултае представителей местного сообщества» утвержденной Указом Президента Кыргызской Республики от 2 мая 2001 года N 152.

13. Нормотворческая (народная) инициатива членов местного сообщества

13.1. Члены местного сообщества имеют право на нормотворческую (народную) инициативу по вопросам местного значения. Проект нормативного правового акта (постановления айылного кенеша), разработанный членами местного сообщества и внесенный в айылный кенеш в порядке местной нормотворческой инициативы, подлежат рассмотрению с обязательным участием инициаторов и других заинтересованных представителей местного сообщества.

13.2. Правом местной нормотворческой инициативы обладает 7 членов местного сообщества, проживающих на территории Ак-Башатского айылного аймака.

13.3. В осуществлении нормотворческой инициативы не могут участвовать иностранные граждане, граждане, признанные в установленном законом порядке недееспособными, а также содержащиеся в местах лишения свободы по приговору суда.

13.4. Осуществление народной нормотворческой инициативы не допускается в условиях военного или чрезвычайного положения, введенного на всей территории Кыргызской Республики либо на территории айылного аймака.

13.5. В порядке нормотворческой инициативы не могут вноситься в айылный кенеш проекты постановлений айылного кенеша, противоречащие законодательству Кыргызской Республики.

14. Порядок инициирования проекта нормативного правового акта (постановления) айылного кенеша

14.1. Члены местного сообщества, выступившие с предложением об инициировании и внесении проекта постановления айылного кенеша, образуют инициативную группу по реализации народной инициативы в составе не менее **7 (семь)** человек. Членами инициативной группы могут быть члены местного сообщества, проживающие на территории айылного аймака и достигшие 18 лет.

14.2. Инициативная группа создается для разработки проекта постановления айылного кенеша и сбора подписей за внесение его в айылный кенеш, представления интересов местного сообщества при его рассмотрении айылным кенешем.

14.3. Члены инициативной группы имеют право:

- разработать проект постановления айылного кенеша;
- собирать подписи в поддержку инициативы внесения в айылный кенеш проекта постановления;
- распространять законными способами и средствами информацию о ходе реализации народной инициативы;
- проводить агитации за предложение о внесении проекта постановления в айылный кенеш на собраниях (сходах) курултаях, общественных слушаниях, в средствах массовой информации, а также во время сбора подписей граждан;
- совершать иные действия, не запрещенные законодательством и направленные на реализацию права на нормотворческую (народную) инициативу по вопросам местного значения.

14.4. Члены инициативной группы из своего числа вправе открытым голосованием большинством голосов от их общего числа выбрать координатора инициативной группы. Решение собрания инициативной группы об избрании координатора оформляется протоколом, который подписывается членами инициативной группы.

14.5. Координатор инициативной группы вправе:

- представлять интересы инициативной группы в государственных органах и органах местного самоуправления;
- координировать работу инициативной группы;
- участвовать в разработке проекта постановления, сборе подписей и агитации за поддержку внесения проекта постановления и иных действиях, не запрещенных законодательством и направленных на реализацию права на нормотворческую (народную) инициативу по вопросам местного значения.

14.6. Решения инициативной группы принимаются большинством голосов его участников.

14.7. Сбор подписей начинается после образования инициативной группы и подготовки проекта нормативного правового акта с обоснованием.

14.8. Проект нормативного правового акта может быть обнародован инициативной группой на сельских собраниях (сходах, курултаях), в объявлениях, помещаемых в доступных общественных местах либо в местных средствах массовой информации.

14.9. Право сбора подписей принадлежит членам инициативной группы. Расходы на подготовку и проведение мероприятий, направленных на сбор подписей граждан, осуществляются за счет средств местного сообщества. Член инициативной группы,

проводящий сбор подписей, обязан представить гражданам для ознакомления текста проекта постановления, предлагаемого для внесения в айылный кенеш.

14.10. Сбор подписей граждан может производиться по месту жительства, работы, службы, учебы, а также в иных местах.

14.11. Член местного сообщества имеет право подписаться в поддержку проекта постановления только один раз, а также отозвать свою подпись в подписных листах до сдачи подписных листов в айылный кенеш путем подачи заявления в инициативную группу.

14.12. Инициативная группа вносит проект постановления в айылный кенеш после завершения сбора подписей, подтверждающего наличие не менее одной трети членов местного сообщества.

14.13. Для внесения проекта постановления инициативная группа обращается к председателю айылного кенеша с заявлением о рассмотрении проекта постановления на очередной (или внеочередной) сессии айылного кенеша с участием представителей инициативной группы.

14.14. К заявлению о рассмотрении проекта постановления прилагаются:

- протокол собрания инициативной группы, на котором было принято решение о внесении проекта постановления в айылный кенеш;
- текст проекта постановления, а также его электронная версия;
- справка-обоснование;
- сравнительная таблица, в случае внесения изменений и (или) дополнений в ранее принятое постановление айылного кенеша;
- подписной лист, содержащий следующие данные: фамилия, имя, отчество члена местного сообщества, дата рождения, место жительства (постоянного), серия и номер паспорта, подпись за внесение проекта постановления, подготовленного инициативной группой в айылный кенеш.

14.15. Проект постановления айылного кенеша, внесенный членами местного сообщества в порядке народной инициативы, подлежит обязательному рассмотрению айылным кенешем на его ближайшем очередном (внеочередном) заседании постоянной комиссии и на сессии айылного кенеша. Рассмотрение указанного проекта проводится на заседании постоянной комиссии и на сессии айылного кенеша с обязательным участием членов инициативной группы.

14.16. В случае досрочного прекращения деятельности айылного кенеша проект постановления, внесенный членами местного сообщества, сохраняет свою силу и обязательность рассмотрения айылным кенешем нового созыва.

14.17. Лица, препятствующие путем насилия, угроз, обмана, подкупа или иным способом свободному осуществлению права народной инициативы местного сообщества, проведению агитации о внесении проекта постановления в айылный кенеш, а также должностные лица государственных органов и органов местного самоуправления, общественных объединений, других организаций и иные лица, совершившие подлог документов, искажение достоверности подписей граждан в подписных листах, несут ответственность, установленную законодательством Кыргызской Республики.

15. Сельские сходы

15.1. С целью учета мнений членов местного сообщества по вопросам местного значения, заслушивания и обсуждения информации депутатов айылного кенеша и главы айыл окмоту проводятся сельские сходы, с участием членов местного сообщества, проживающих на территории одной улицы, одного квартала, микрорайона или села, с принятием по ним рекомендаций.

15.2. Подготовка, проведение и определение результатов сходов осуществляются открыто и гласно в порядке, установленном настоящим Уставом.

15.3. Ответы на поступившие вопросы, предложения, замечания и рекомендации по обсуждаемым вопросам на сходе, при возможности даются на месте, в случае невозможности ответить на месте рассматриваются органами местного самоуправления в течение 3 дней, результаты которых сообщаются участникам сельского схода их озвучившим в письменной форме.

15.4. Расходы связанные с проведением сельских сходов, покрываются за счет средств местного бюджета.

16. Вопросы, рассматриваемые на сельских сходах

На сельских сходах рассматриваются, следующие вопросы:

- проект устава местного сообщества, а также проекты нормативных правовых актов о внесении изменений и дополнений в устав местного сообщества;
- проекты программ и планы развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.), в том числе проекты о внесении в него изменений;
- план совместных действий по решению выявленных приоритетных проблем села, квартала, улицы;
- улучшение межэтнических отношений в айылном аймаке, проведения профилактических работ по недопущению межэтнических конфликтов;
- определение порядка пользования и распоряжения муниципальной собственностью местного сообщества;
- обсуждение тарифов за использование питьевой воды, поливной воды, (канализации, теплоснабжения если они есть), а также за сбор и вывоз твердых бытовых отходов и др.;
- развития жилого фонда, жилищно-коммунального хозяйства и благоустройству территории улицы, квартала, села;
- генеральный план застройки территории, вопросы соблюдения норм и правил архитектуры и градостроительства;
- проекты нормативных правовых актов, иницируемые местным сообществом (народная инициатива);
- рассмотрение кандидатуры на должность айыл башчысы;
- заслушивание информации депутатов айылного кенеша, главы айыл окмоту о результатах их деятельности за год (полугодие);
- обсуждение вопросов об образовании и упразднении айылного аймака, населенных пунктов в пределах территории айылного аймака, установлении и изменении их границ, установлении и перенесении административного центра, определении категорий населенных пунктов, наименовании и переименовании айылного аймака, сел, улиц, а также изменении транскрипций их названий;
- иные вопросы, связанные с обеспечением жизнедеятельности местного сообщества.

17. Периодичность проведения сельских сходов

17.1. Сельские сходы созываются главой айыл окмоту, депутатами айылного кенеша, а также по предложению членов местного сообщества (инициативной группы) в зависимости от возникших вопросов по мере необходимости, но не менее двух раз в год с предварительным оповещением членов местного сообщества в сроки, установленные в настоящем Уставе.

17.2. Для решения неотложных вопросов сходы, могут созываться главой айыл окмоту, айылным кенешем либо его председателем в срочном порядке с предварительным оповещением членов местного сообщества и заинтересованных лиц в сроки, установленные соответственно главой айыл окмоту либо председателем айылного кенеша.

18. Инициатива проведения сельских сходов

18.1. Инициаторами проведения сельских сходов могут выступать члены местного сообщества (инициативные группы), депутаты айылного кенеша, глава айыл окмоту, айылный кенеш.

18.2. Члены местного сообщества вправе образовать инициативную группу по проведению сельского схода, в количестве не менее 25(двадцать пять) человек (*Количество членов инициативной группы устанавливается местным сообществом и органами МСУ по своему усмотрению*).

18.3. В случае если, инициатором проведения сельского схода выступают инициативная группа, депутаты айылного кенеша, то вышеуказанные субъекты направляют обращение главе айыл окмоту, председателю айылного кенеша о необходимости проведения сельского схода, по вопросу (вопросам) местного значения, обозначенному ими в обращении.

18.4. В случае если инициатором проведения сельского схода является глава айыл окмоту, айылный кенеш либо его председатель, решение о проведении сельского схода, общественного слушания принимается соответственно главой айыл окмоту, местным кенешем либо его председателем самостоятельно.

19. Обращение с инициативой проведения сельского схода

19.1. Обращение с инициативой о проведении сельского схода, должно включать в себя:

- обоснование о необходимости проведения сельского схода;
- предполагаемое количество участников мероприятий (жители улиц, квартала, села, сел, айылного аймака);
- предполагаемое место проведения мероприятий;
- вопрос (вопросы), выносимый на рассмотрение;
- сведения о лицах (членах инициативной группы) готовивших обращение с указанием фамилий, имен, отчеств и места жительства.

19.2. Обращение о проведении сельского схода должно рассматриваться главой айыл окмоту или председателем айылного кенеша в течение 14 дней со дня его регистрации.

19.3. По результатам рассмотрения обращения глава айыл окмоту принимает решение о проведении сельского схода и организывает их проведение, либо отказывает в их проведении.

По результатам рассмотрения обращения председатель айылного кенеша в случае согласия с обращением, поручает главе айыл окмоту проведение сельского схода, либо отказывает в их проведении.

19.4. Глава айыл окмоту, председатель айылного кенеша вправе отказать в проведении сельского схода, общественного слушания в случаях:

- нарушения требований указанных в пункте 19.1. настоящего Устава;
- нецелесообразности обсуждения вопросов, указанных в обращении на сходах, в связи с возможностью решения их иными законными путями;
- если указанные вопросы в обращении, противоречат нормам законодательства Кыргызской Республики и настоящего Устава.

Решения главы айыл окмоту, председателя айылного кенеша об отклонении проведения сельского схода, может быть обжаловано в судебном порядке.

20. Порядок организации сельского схода

20.1. В решении о проведении сельского схода предусматривается:

- место, дата и сроки проведения мероприятия;

- формулировка вопросов, и (или) наименование проектов документов (решение айыл окмоту, постановление айылного кенеша) выносимых на сельский сход;

- порядок принятия замечаний и предложений от заинтересованных лиц по обсуждаемым вопросам.

20.2. На сельский сход для учета мнений местного сообщества заслушивания, обсуждения и сбора рекомендаций по вопросам местного значения, может быть внесено в повестку дня одновременно несколько вопросов.

20.3. Глава айыл окмоту в ходе подготовки к проведению сельского схода:

- организует не позднее чем, за 5 дней до проведения схода оповещение жителей (улиц, квартала, села, сел,) айылного аймака об инициаторе, вопросе, выносимом на сход, порядке, месте, дате и времени проведения мероприятия, используя для этого средства массовой информации, почтовые извещения, подворные (поквартирные) обходы, объявления и иные возможные средства;

- обеспечивает свободный доступ на мероприятия жителей айылного аймака (улиц, квартала, села, сел) и всех заинтересованных государственных органов, физических и юридических лиц, изъявивших желание к участию;

- в случае необходимости запрашивает у заинтересованных государственных органов, организаций, учреждений, предприятий в письменном виде необходимую информацию, материалы и документы по вопросу, выносимом на сход (информация, материалы и документы представляются организатору не позднее чем в 5-дневный срок со дня получения запроса);

- в случае необходимости привлекает экспертов и специалистов для выполнения консультационных и экспертных работ;

- составляет списки участников и выступающих не позднее, чем за 2 дня до проведения мероприятия (лица, включенные в список выступающих на мероприятиях, заблаговременно уведомляются об этом);

- обеспечивает приглашение и регистрацию участников схода, представителей средств массовой информации (в случае необходимости), ведение протокола и оформление итоговых документов;

- готовит проекты решений, предлагаемых для рассмотрения на сходе;

- взаимодействует с инициаторами проведения схода в подготовке и организации мероприятия.

21. Порядок проведения сельского схода

21.1. Для ведения схода избираются председатель и секретарь, в случае необходимости счетная комиссия для подсчета голосов. Утверждается повестка дня большинством голосов от числа присутствующих.

21.2. Председательствующий ведет мероприятие и следит за порядком обсуждения вопросов повестки дня, в процессе работы.

21.3. Мероприятие начинается кратким вступительным словом председательствующего (или ведущего), который представляет себя и секретаря, информирует о существовании обсуждаемого вопроса, его значимости и порядке проведения мероприятия (о регламенте мероприятия).

21.4. Заслушивается информация докладчика, в чью компетенцию входят решение рассматриваемых на сходе вопросов, подготовленная на основании обращения.

21.5. По окончании выступления, докладчику, представителям территориальных подразделений государственных органов, должностным лицам органов местного самоуправления или иным лицам, в чью компетенцию входят решение обозначенных вопросов, могут быть заданы вопросы участниками мероприятия, как в устной, так и в письменной форме.

21.6. Слово для выступлений предоставляется всем желающим участникам в порядке поступления заявок либо поднятия руки.

21.7. Продолжительность мероприятия определяется характером обсуждаемых вопросов. Председательствующий вправе принять решение о перерыве.

21.8. Секретарь собрания ведет протокол, в котором указываются дата и место проведения мероприятия, общее число присутствующих граждан и общее число приглашенных лиц, повестка дня, содержание выступлений, данные о выступающих, а также данные задавших вопросы, принятые решения, и рекомендации. Протокол подписывается председателем и секретарем собрания. Решения и/или рекомендации схода, общественного слушания принимаются простым большинством голосов от числа присутствующих при открытом голосовании.

21.9. В протоколе схода в обязательном порядке должны быть отражены позиции и мнения участников мероприятий по каждому вопросу, высказанные ими в ходе обсуждения.

21.10. Протокол мероприятия, решения, рекомендации, принятые на сходе, передаются органам местного самоуправления. Органы местного самоуправления и должностные лица обязаны в течение 14 дней сообщить населению (участникам мероприятий) о принятых или принимаемых мерах по выполнению решений и рекомендаций через средства массовой информации, или размещение информации на доступном для общественности местах.

21.11. Сельский сход правомочен, если в нем принимают участие не менее 100 жителей соответствующей территории (улицы, квартала, села, сел) обладающих избирательным правом или принимают участие не менее 7 представителей, приглашенных на сельский сход. *(Количество участников схода для ее правомочности органы МСУ и местное сообщество определяют по своему усмотрению: например, не менее 40 человек, более половины представителей от приглашенных лиц, более половины жителей улицы, квартала, айыла/айыльного аймака и т.д.).*

21.12. В случае отсутствия необходимого количества жителей соответствующей территории (улицы, квартала, села, сел) или приглашенных участников для проведения сельского схода, то указанное мероприятие переносится на определенный срок с согласия присутствующих.

22. Общественные слушания

22.1. Общественные слушания – это организованное мероприятие в форме открытого обсуждения, проводимого по инициативе органов местного самоуправления для изучения мнения населения, получения предложений и рекомендаций от его участников и поиска оптимального, сбалансированного решения по важнейшим вопросам жизни сообщества с учетом интересов населения.

22.2. Общественные слушания позволяют выяснить, насколько общественность поддерживает предлагаемое органами местного самоуправления решение, дает возможность населению высказать свое мнение по обсуждаемому вопросу, получить ответы на вопросы от руководителей органов местного самоуправления, территориальных подразделений государственных органов, организаций и учреждений, узнать органам местного самоуправления мнение населения об уровне удовлетворенности их работой, в случае необходимости - скорректировать им свою деятельность с учетом мнения населения.

22.3. Общественные слушания могут проводиться по вопросам местного значения, при решении которых мнение местного сообщества является исключительно важным для принятия правильного решения органами местного самоуправления.

22.4. Вопросы, выносимые на общественные слушания:

- формирование и исполнение местного бюджета;
- проектов программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);

- управление муниципальной собственностью (продажа, предоставление в аренду, пользование муниципальных земель, объектов и др.);
- утверждение тарифов по питьевой и поливной воде, канализации, теплоснабжению, сбору и вывозу твердых бытовых отходов и др.;
- иным вопросам, связанным с обеспечением жизнедеятельности местного сообщества.

22.5. В целях тщательного изучения мнения местного сообщества, заслушивания, обсуждения, сбора рекомендаций и обмена информацией по вопросу, имеющему особое значение для местного сообщества, рекомендуется выносить на общественные слушания не более одного вопроса.

22.6. Общественные слушания проводятся органами местного самоуправления в обязательном порядке:

- по вопросам формирования и исполнения местного бюджета ежегодно;
- по обсуждению проектов программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
- по утверждению проекта стратегии управления муниципальным имуществом и имуществом, переданным в управление органам местного самоуправления государством, в случае разработки и принятия такой стратегии.

Общественные слушания по вопросам утверждения тарифов на услуги (питьевая вода, поливная вода, канализация, теплоснабжения, сбор и вывоз твердых бытовых отходов и др.) проводятся по мере необходимости.

22.7. Организация и проведение общественного слушания возлагается на исполнительный орган местного самоуправления (айыл окмоту) и осуществляется за счет средств местного бюджета.

22.8. Общественные слушания правомочны, если в нем принимают участие не менее 25 (двадцать пять) представителей, приглашенных на слушания.

23. Порядок организации и проведения общественных слушаний

23.1. После принятия решения о проведении общественных слушаний по определенному вопросу, исполнительному органу местного самоуправления необходимо предпринять следующие действия в указанной ниже последовательности:

За 3-4 недели до общественного слушания необходимо определить дату, время и место проведения.

За 2 недели до общественного слушания разработать предложения и проект документа, который будет предметом обсуждения (например, краткое описание бюджета или список объектов муниципальной собственности, предложенные к продаже и его обоснование, или предлагаемые размеры тарифов на услуги питьевой воды или поливной воды и др.).

За 10 дней до слушания:

- опубликовать проект документа, выносимого на общественные слушания в местных средствах массовой информации;
- разработать и подготовить приглашения на общественные слушания;
- распространить приглашения и копии проекта документа среди населения, организаций, учреждений, предприятий, гражданских групп и неправительственных организаций;
- вывесить и обнародовать информацию другими возможными средствами;
- выпустить пресс-релиз и информировать местные средства массовой информации о слушаниях, включая информацию о том, где можно получить проект документа;
- провести обучение (инструктаж) сотрудников аппарата айыл окмоту по подготовке и проведению общественного слушания;

- разместить объявление в общедоступных местах сел для ознакомления населения с обсуждаемым вопросом, с указанием цели общественного слушания, дату, время и место проведения;

- оповестить лично ключевых лиц сообщества, депутатов местного кенеша, отделы аппарата айыл окмоту, в случае необходимости и руководителей территориальных подразделений государственных органов, организаций и учреждений;

- выбрать ведущего и секретаря общественного слушания (из представительного или исполнительного органа);

- в случае необходимости запросить у заинтересованных государственных органов, организаций, учреждений, предприятий в письменном виде необходимую информацию, материалы и документы по вопросу, выносимой на слушания (информация, материалы и документы представляются организатору не позднее чем в 5-дневный срок со дня получения запроса);

- в случае необходимости привлекает экспертов и специалистов для выполнения консультационных и экспертных работ;

За 1 неделю до общественного слушания:

- подготовить место проведения (места для участников, стол для ведущего и секретаря, освещение, отопление, микрофоны и т.д.);

- подготовить наглядные материалы: плакаты, доски, слайды, и т.д.;

- назначить выступающих, подготовить повестку дня, подготовить дополнительные копии материалов для раздачи во время общественного слушаний;

- подготовить и распространить правила проведения общественного слушаний.

За 3 дня до слушания:

- подготовить лист регистрации участников;

- подготовить формы протокола общественного слушаний;

- подготовить бланки для предложений/замечаний/рекомендаций/вопросов.

За 1 день до общественного слушания:

- проконтролировать готовность помещения и оборудования;

- уточнить список участников, выступающих и повестку дня;

- проконтролировать готовность дополнительных материалов для раздачи участникам и др.

В день проведения слушания обеспечивает приглашение и регистрацию участников, представителей средств массовой информации (в случае необходимости), ведение протокола и оформление итоговых документов.

23.2. Айыл окмоту в течение 10 дней со дня проведения общественного слушания обобщает и оформляет его результаты и распространяет среди населения информацию о результатах слушаний, а также о решениях, принятых по итогам слушания. При этом айыл окмоту использует различные способы распространения информации, применимые к данному сообществу, включая устные сообщения, размещение информации на информационных досках, средства массовой информации, интернет и другие способы.

IV. Участие местного сообщества в решении вопросов местного значения

24. Участие местного сообщества в решении вопросов местного значения путем совместного изучения нужд сообщества

24.1. Члены местного сообщества в целях эффективной реализации программ социально-экономического развития местного сообщества, развития системы жизнеобеспечения территории, предоставления населению необходимых государственных и муниципальных услуг, вправе во взаимодействии с органами местного самоуправления принимать участие в решении вопросов местного значения.

24.2. Участие местного сообщества в решении вопросов местного значения может осуществляться посредством совместного изучения нужд сообщества.

24.3. Совместное изучение нужд сообщества предусматривает процесс совместной деятельности органов местного самоуправления и местного сообщества по выявлению приоритетных проблем сообщества и решения их через инициативных и других рабочих групп, с учетом мнения и интересов жителей села (сел) айылного аймака.

24.4. Для совместного изучения нужд сообщества, айыл окмоту инициирует и осуществляет совместно с депутатами айылного кенеша и членами местного сообщества, следующий комплекс мероприятий:

- сбор информации и изучение ситуации в селе;
 - определение проблем сообщества;
 - анализ проблем сообщества: что является причиной проблем и их последствия;
 - определение приоритетных вопросов, подлежащих первоочередному разрешению;
 - совместное обсуждение путей решения приоритетных вопросов;
 - формирование инициативных групп по решению приоритетных вопросов;
 - разработка программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
 - обсуждение программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.) по решению приоритетных вопросов с местным сообществом на сельских сходах, общественных слушаниях;
 - отражение программ и планов развития (включая ПСЭР и ПСД и пр.) в местном бюджете;
 - реализация программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
 - проведение совместного мониторинга и оценки реализуемых программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
 - отчет о результатах деятельности по реализации программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.) на сельских сходах, общественных слушаниях, курултаях.
- 24.5. В процессе совместного изучения нужд сообщества могут принимать участие:
- члены местного сообщества, достигшие 18 лет, независимо от пола, расы, национальности, языка, вероисповедания, должностного и имущественного положения;
 - представители государственных организаций, предприятий, учреждений, территориальных подразделений государственных органов, коммерческих и некоммерческих организаций, общественных объединений и др.;
 - депутаты айылного кенеша;
 - работники аппарата айыл окмоту.

25. Инициативные группы по решению приоритетных проблем села

25.1. Айыл окмоту совместно с депутатами айылного кенеша и местным сообществом при выявлении приоритетных вопросов сообщества, в процессе совместного изучения нужд сообщества формируют на добровольной основе инициативные группы по различным направлениям, а также разрабатывают программы и планы развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.) с указанием сроков, ресурсов и ответственных по их исполнению.

25.2. В состав инициативных групп входят:

- работники аппарата айыл окмоту;
- депутаты айылного кенеша;
- активные члены местного сообщества;
- представители государственных организаций, предприятий, учреждений, территориальных подразделений государственных органов, коммерческих и некоммерческих организаций, общественных объединений и др.

25.3. Состав инициативных групп определяется с учетом:

- соблюдения гендерного баланса;
- представленности из каждого села айылного аймака;

- наличия опыта в решении приоритетного вопроса, избранного инициативной группой;

- наличия желания на безвозмездной основе работать для решения приоритетных вопросов сообщества;

- проявления желания и способности для успешной работы в деятельности инициативных групп.

25.4. Заседания инициативной группы проводятся в форме открытого собрания.

25.5. Члены инициативной группы из своего числа открытым голосованием большинством голосов от их общего числа избирают руководителя инициативной группы. Решение собрания инициативной группы об избрании руководителя оформляется протоколом, который подписывается членами инициативной группы. Решения инициативной группы по всем касающимся им вопросам принимаются большинством голосов от общего числа их членов.

25.6. Руководитель инициативной группы вправе:

- представлять интересы инициативной группы в государственных органах и органах местного самоуправления, коммерческих и некоммерческих организациях;

- координировать работу инициативной группы;

- проводить собрания инициативной группы;

- подписывать документы от имени инициативной группы и др.

25.7. Члены инициативной группы имеют право:

- принять участие в разработке программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);

- участвовать в обучении, на собраниях, заседаниях государственных органов, органов местного самоуправления и других организаций, предприятий и учреждений, функционирующих на территории айылного аймака, по вопросам, имеющим отношение к приоритетным вопросам сообщества;

- разрабатывать проекты по решению выбранных проблем и реализовывать их;

- информировать членов местного сообщества и органы местного самоуправления о ходе работы инициативной группы в решении проблем, выбранных инициативной группой;

- презентовать и защищать перед местным сообществом и органами местного самоуправления разработанные проекты для решения выбранных проблем;

- проводить мониторинг по реализации программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);

- отчитываться по результатам деятельности перед местным сообществом на сельских сходах, общественных слушаниях, курултаях;

- в случае необходимости инициировать проекты нормативных правовых актов для внесения в айылный кенеш в порядке, установленном законодательством и настоящим Уставом.

26. Утверждение состава инициативных групп по решению приоритетных проблем сообщества, а также программ и планов развития

26.1. Для решения приоритетных вопросов сообщества, выявленных в результате совместного изучения нужд сообщества, айыл окмоту организывает с участием депутатов айылного кенеша, членов местного сообщества и инициативных групп рабочие встречи, где рассматриваются следующие вопросы:

- презентация приоритетных проблем и пути их решения;

- разработка программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);

- предварительное утверждение количества инициативных групп по приоритетным проблемам и их состав;

- обсуждение рассматриваемых вопросов, выработка рекомендаций и предложений по ним;

- обсуждение порядка вынесения программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.) на сельский сход (собрание) для всеобщего обсуждения;
- планирования дальнейших действий по реализации программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
- мониторинг и оценка реализации программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
- мониторинг и оценка работы органов местного самоуправления и услуг, касающихся вопросов жизнеобеспечения, предоставляемых местному сообществу.

26.2. Айыл окмоту по результатам рабочих встреч выносит на сельский сход, общественные слушания:

- результаты совместного изучения нужд сообщества;
- проекты программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
- количество инициативных групп по выбранным направлениям;
- список членов инициативных групп для согласования (изменения, дополнения) с местным сообществом.

26.3. Количество инициативных групп и их состав, согласовывается с местным сообществом и утверждается главой айыл окмоту.

26.4. Проект Плана совместных действий согласовывается с местным сообществом на сельском сходе, общественном слушании, с учетом замечаний и предложений участников утверждается айылным кенешем. Данная информация обнародуется путем вывешивания на информационном стенде айыл окмоту.

26.5. Программа социально-экономического развития разрабатываются айыл окмоту и утверждаются айылным кенешем в соответствии с требованиями Бюджетного кодекса Кыргызской Республики.

26.6. Айыл окмоту проводит общественные слушания по обсуждению проекта программы социально-экономического развития. По результатам обсуждения программа социально-экономического развития и приоритеты местных бюджетов утверждаются айылным кенешем не позднее 1 июня года, предшествующего очередному бюджетному году.

27. Совместный мониторинг и оценка

27.1. Совместный мониторинг и оценка осуществляется в целях обеспечения прозрачности, гласности и вовлечения членов сообщества в принятие общественно важных решений местного уровня, в определение и решение приоритетных вопросов сообщества, а также для повышения эффективности использования средств местного сообщества, донорских организаций и органов местного самоуправления, направленных на развитие айылного аймака.

27.2. Задачами совместного мониторинга и оценки являются:

- мониторинг и оценка работы исполнительного органа местного самоуправления и качества муниципальных услуг;
- мониторинг и оценка результатов реализации местных инициатив/проектов/программ, финансируемых из средств местного и (или) республиканского бюджетов, международных и иных донорских организаций, спонсоров и других источников, не запрещенных законодательством, и реализуемых на территории айылного аймака;
- выработка рекомендаций по улучшению процесса реализации местных инициатив/проектов/программ, а также качества муниципальных услуг;
- мониторинг межэтнических отношений на территории айылного аймака с целью раннего предупреждения и предотвращения межэтнических конфликтов.

27.3. Для выполнения вышеуказанных задач айылный кенеш вправе создать рабочую группу по совместному мониторингу и оценке. Айылный кенеш вправе создавать

дополнительные группы по совместному мониторингу и оценке по отдельным задачам, предусмотренным пунктом 27.2 настоящего Устава. Порядок осуществления деятельности групп по совместному мониторингу и оценке определяется айылным кенешем.

27.4. В состав группы по совместному мониторингу и оценке могут входить депутаты айылного кенеша, представители инициативных групп, некоммерческих организаций, члены местного сообщества и иные лица независимо от пола, расы, языка, инвалидности, этнической принадлежности, вероисповедания, политических или иных убеждений, образования, происхождения, имущественного или иного положения, а также других обстоятельств, носящих дискриминационный характер. Состав группы утверждается айылным кенешем.

27.5. Группа по совместному мониторингу и оценке вправе проводить мониторинг и оценку:

- деятельности айыл окмоту и его структурных подразделений, а также иных муниципальных организаций, предприятий и учреждений;
- реализацию программ и планов развития (включая ПСЭР, ПСД и пр.);
- реализации местных инициатив/проектов/программ, финансируемых из средств местного и (или) республиканского бюджетов, международных и иных донорских организаций, спонсоров и других источников, незапрещенных законодательством Кыргызской Республики.

27.6. Для выполнения поставленных задач группа по совместному мониторингу и оценке:

- утверждает план (график) работы;
- проводит опросы (анкетирование);
- проводит интервью с прямыми получателями услуг, и/или выгод от реализуемого проекта, с выездом на место;
- осуществляет анализ документов (анкеты, графики, отчеты, регистрационные журналы, списки участников);
- участвует в соответствующих мероприятиях (тендер, закуп, реализация инициатив/проектов/программ);
- дает рекомендации для обеспечения качества предоставления услуг и/или своевременного завершения инициатив/проектов/программ;
- своевременно информирует айыл окмоту, айылный кенеш и местное сообщество о выявленных проблемах в ходе реализации инициатив/проектов/программ, предоставления услуг, а также о результатах своей проделанной работы;
- вносит предложения по улучшению предоставления услуг, реализации плана, корректировке хода исполнения проекта.

27.7. Айыл окмоту вправе создавать группы по совместному мониторингу и оценке по вопросам, относящимся к его компетенции, для достижения целей и решения задач, предусмотренных пунктами 27.1-27.2 настоящего Устава.

27.8. Результаты деятельности группы совместного мониторинга и оценке вывешиваются на информационных стендах, распространяются в объявлениях, в средствах массовой информации, а также могут выноситься на сельский сход, общественные слушания, курултай для обсуждения.

28. Территориальное общественное самоуправление

28.1. Члены местного сообщества для координации своей деятельности в целях взаимопомощи, совместного решения жилищно-бытовых, социальных, экономических и культурных задач, более эффективного осуществления своих прав и интересов вправе по месту жительства создавать территориальные общественные самоуправления.

28.2. Территориальное общественное самоуправление осуществляется в форме советов и комитетов микрорайонов, жилищных комплексов, домовых, уличных,

квартирных комитетов, жамаатов (общин) и других формах, не противоречащих Конституции и иным законам Кыргызской Республики.

28.3. Границы территории территориальных общественных самоуправлений устанавливаются айылным кенешем с учетом предложений жителей.

28.4. Территориальные общественные самоуправления приобретают свой статус с момента их учетной регистрации в айылном кенеше. Территориальные общественные самоуправления также вправе приобретать статус юридического лица в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики.

V. Экономическая основа местного самоуправления

29. Муниципальная собственность

29.1. Муниципальная собственность - собственность местных сообществ, находящаяся во владении, пользовании, распоряжении органов местного самоуправления, служащая источником получения доходов местного самоуправления и необходимая для осуществления функций местного самоуправления, в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

29.2. Местное сообщество непосредственно участвует в управлении и распоряжении муниципальной собственностью путем обращений в органы местного самоуправления, которые подлежат обязательному рассмотрению органами местного самоуправления с принятием соответствующих мер.

29.3. Муниципальная собственность включает в себя недвижимое и движимое имущество, в том числе денежные средства органов местного самоуправления, ценные бумаги и иные имущественные права, предусмотренные законодательством Кыргызской Республики.

29.4. Бюджетные средства органов местного самоуправления являются муниципальной собственностью органов местного самоуправления. Изъятие бюджетных средств другими органами не допускается, за исключением случаев, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики.

29.5. Органы местного самоуправления обязаны иметь и вести реестр объектов муниципальной собственности на имущество.

Реестр должен содержать следующие основные данные:

- описание объектов;
- указание местонахождения объектов;
- документы, подтверждающие права на объекты муниципальной собственности, которыми обладают органы местного самоуправления или другие юридические, или физические лица;
- перечень ограничений на использование объектов;
- оценочная стоимость объектов;
- другая информация, связанная со спецификой и использованием объектов муниципальной собственности на имущество.

29.6. Содержание реестра объектов муниципальной собственности на имущество должно быть доступно для изучения гражданами в обычные часы работы органов местного самоуправления.

29.7. Порядок создания и ведения реестра объектов муниципальной собственности на имущество устанавливается айыл окмоту и утверждается айылным кенешем.

30. Местный бюджет и порядок его утверждения

30.1. Местный бюджет – бюджет местного сообщества айылного аймака, формирование, утверждение, исполнение и контроль которого осуществляют органы

местного самоуправления. Местный бюджет утверждается решением айылного кенеша. Формирование и исполнение местного бюджета осуществляет айыл окмоту.

30.2. Местный бюджет состоит из доходов и расходов:

- доходы местного бюджета - денежные средства, поступающие в соответствии с законодательством Кыргызской Республики в распоряжение органов местного самоуправления, которые состоят из местных налогов и сборов, неналоговых поступлений; налогов и доходов, распределяемых на республиканском уровне; трансфертов, добровольных взносов. Доходы местных бюджетов, получаемые из местных налогов и сборов и неналоговых поступлений, не подлежат изъятию в бюджет другого уровня;
- расходы местного бюджета - денежные средства, направляемые на финансовое обеспечение задач и функций органов местного самоуправления.

30.3. Председатель айылного кенеша и председатель постоянной комиссии по бюджету вправе запрашивать и получать от государственных налоговых служб, айыл окмоту и юридических лиц все сведения, необходимые для своевременного и качественного составления проекта местного бюджета, приглашать и заслушивать на своих заседаниях руководителей этих органов. Сведения, необходимые для составления проекта местного бюджета, предоставляются в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики.

30.4. Бюджетная комиссия айылного кенеша проводит предварительное рассмотрение проекта бюджета и заслушивает отчеты айыл окмоту, представляет свое заключение по проекту бюджета, отчета об исполнении бюджета на сессию айылного кенеша.

30.5. Рассмотрение проекта местного бюджета производится гласно и публично. По проекту бюджета, а также по исполнению бюджета обязательно проводятся общественные слушания, составляется гражданский бюджет в доступной и упрощенной форме в соответствии с утвержденной методикой.

30.6. Айылный кенеш на сессии рассматривает и утверждает либо отправляет на доработку первоначальный и уточненный проект местного бюджета с учетом замечаний и предложений местного сообщества и всех заинтересованных сторон, рассматривает отчет об исполнении бюджета, утверждает либо отклоняет его.

30.7. Постановления айылного кенеша об утверждении местного бюджета на соответствующий год, а также отчет айыл окмоту об исполнении бюджета подлежат официальному опубликованию в местных средствах массовой информации.

VI. Заключительные положения

31. Меры поощрения, принимаемые органами местного самоуправления

31.1. За образцовое выполнение требований настоящего Устава, активное участие в решении вопросов местного значения, личное и семейное образцовое поведение, благотворительную деятельность, спонсорство, оказание реального содействия в социально-экономическом развитии территории, участие в улучшении предоставления услуг местному сообществу к соответствующим гражданам могут применяться следующие меры морального и материального поощрения:

- объявление благодарности;
- награждение ценными подарками, другими материальными и денежными премиями;
- награждение грамотами;
- присвоение почетных званий «Лучшая семья», «Образцовый дом», «Образцовая улица», «Образцовое село»;
- занесение на Доску Почета сообщества;
- занесение в Книгу Почета сообщества;
- присвоение звания "Почетный гражданин села";
- присвоение звания «Почетный гражданин айылного аймака»;

- представление к награждению государственными наградами Кыргызской Республики.

31.2. Применение мер морального и материального поощрения производится в следующем порядке:

- инициатива представления членов сообщества к поощрению принадлежит сходам жителей села, судам аксакалов, общественным организациям, территориальным общественным самоуправлениям, айыл башчысы, главе айыл окмоту, депутатам айылного кенеша, председателю айылного кенеша;

- решение об объявлении благодарности, награждении ценными подарками, другими материальными и денежными премиями, вручении грамот, присвоении званий «Лучшая семья», «Образцовый дом», «Образцовая улица», «Образцовое село» принимается главой айыл окмоту;

- решение о занесении на Доску Почета и Книгу Почета сообщества, присвоении звания «Почетный гражданин села», «Почетный гражданин айылного аймака», а также о представлении к награждению государственными наградами Кыргызской Республики принимается айылным кенешем по представлению главы айыл окмоту.

31.3. Высшим почетным званием местного сообщества является звание "Почетный гражданин айылного аймака", которое присуждается за выдающийся вклад в развитие айылного аймака решением айылного кенеша. Айылный кенеш может устанавливать для лиц, имеющих звание «Почетного гражданина айылного аймака» специальные льготы, а также устанавливать для них стипендию и другие материальные поощрения в пределах имеющихся средств местного бюджета в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

32. Ответственность за нарушение Устава местного сообщества

32.1. Членам местного сообщества, нарушившим требования настоящего Устава могут быть применены меры общественного порицания.

32.2. Должностные лица органов местного самоуправления, а также территориальных подразделений государственных органов, организаций, учреждений и предприятий в случае нарушения требований настоящего Устава несут ответственность в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

33. Порядок принятия и изменения Устава местного сообщества

33.1. Проект Устава местного сообщества разрабатывается рабочей группой, образованной решением главы айыл окмоту.

33.2. В состав рабочей группы входят:

- председатель айылного кенеша;
- глава айыл окмоту;
- депутаты айылного кенеша;
- работники аппарата айыл окмоту;
- члены местного сообщества (включая представителей национальных меньшинств, проживающих на территории соответствующего айылного аймака);
- представители коммерческих и некоммерческих организаций (НПО, ОО, ОФ, молодежные комитеты, женские советы, совет старейшин, бизнес сообщество и других организаций, осуществляющих свою деятельность на территории айылного аймака).

33.3. Проект Устава, разработанный рабочей группой, публикуется в местных средствах массовой информации и/или на официальных веб-сайтах органов местного самоуправления (или иных источниках официального опубликования) выносятся на сельские сходы или курултай местного сообщества для обсуждения, которое организуется айыл окмоту в порядке, установленном настоящим Уставом.

33.4. Делегаты курултая, а также участники сельского схода члены местного сообщества вправе вносить замечания и предложения по проекту Устава.

33.5. Глава айыл окмоту после доработки окончательного варианта проекта Устава вносит на рассмотрение айылного кенеша для его принятия.

33.6. Решение айылного кенеша об утверждении Устава принимается большинством голосов от общего числа депутатов айылного кенеша.

33.7. Изменения и дополнения к принятому Уставу принимаются двумя третями голосов от общего числа депутатов айылного кенеша по итогам обсуждения их на сельских сходах или общественных слушаниях, курултаях.

33.8. Изменения и дополнения к принятому Уставу могут инициироваться членами местного сообщества в количестве не менее одной трети членов местного сообщества или группой депутатов айылного кенеша численностью не менее одной трети от общего числа депутатов айылного кенеша.

33.9. Устав местного сообщества вступает в силу со дня официального опубликования постановления айылного кенеша об утверждении Устава местного сообщества в соответствующих источниках официального опубликования.

После вступления в силу, копия постановления айылного кенеша об утверждении Устава местного сообщества с приложением текста Устава местного сообщества направляется в территориальное подразделение Министерства юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов.